

BOKN KONTROLL- OG KVALITETSUTVAL

MØTEINNKALLING

Dato: onsdag 17. november 2021
Tid: kl. 18.00
Sted: Bokn Arena, møterom Kongshamn, 1. etg.

Forfall meldes til: Haugaland kontrollutvalgssekretariat IKS tlf 52 75 73 50 eller
tlf. 95 98 69 79 /sms/ e-post: post@kontrollutvalgene.no

Medlem som må melde forfall eller meiner seg ugild, må gje melding om dette så tidleg som råd er. Varamedlemmer vil bli kalla inn særskilt. Saker merka *Ikkje offentleg - jf. off.l.*, blir berre sendt internt. Sakskart vil lagt ut på kommunen si nettside og på www.kontrollutvalgene.no

Saksliste:

21/21 Godkjenning av protokoll frå møtet 08.09.21

22/21 Orientering frå administrasjonen – rektor v/Bokn skule

23/21 Val av nytt forvaltningsrevisjonsprosjekt i 2022

24/21 Invitasjon til felles forvaltningsrevisjon - Karmsund Havn IKS og eierforholdet til kommunale havner og kaianlegg

25/21 Møteplan for 2022

26/21 Referat- og orienteringssaker 17.11.21

Eventuelt

Aksdal, 10.11.21

Lars Øyvind Alvestad (sign.)
utvalsleiar

Toril Hallsjø (sign.)
dagleg leiar/utvalssekretær

Kopi: Ordførar (møte- og talerett)
Revisor (møte- og talerett)
Kommunedirektør (invitert/kalla inn)
Varamedlemmer (til orientering)
Presse/publikum

SAKSGANG		
Utval	Møtedato	Saksnr
Kontroll- og kvalitetsutvalet	17.11.21	21/21
Saksansvarleg:	Arkivkode:	Arkivsak:
Toril Hallsjø	033	

GODKJENNING AV PROTOKOLL FRÅ MØTET 08.09.21

Sekretariatet sitt forslag til vedtak:

Protokoll frå møtet i Bokn kontroll- og kvalitetsutval 08.09.21 blir godkjent slik han ligg føre.

Vedlegg: Protokoll frå møtet 08.09.21

Saksorientering:

Utkast til protokoll frå kontrollutvalet sitt møte 08.09.21 følgjer vedlagt. Protokollen er gjennomlest og godkjent av leiar i etterkant av møtet og er oversendt kommunen slik han ligg føre. Det er ikkje kommet merknader til vedlagt protokoll.

Protokollen godkjennast formelt i dette møtet, og utvalsleiar eller evt. møteleiar vil så signere protokollen.

Aksdal, 09.11.21

Toril Hallsjø
Utvalssekretær

BOKN KONTROLL- OG KVALITETSUTVAL**PROTOKOLL**

Onsdag **8. september 2021** blei det halde møte i Bokn kontroll- og kvalitetsutval under leiing av nestleiar Anne Løvereide Faye.

MØTESTAD:	Bokn Arena, møterom Boknahåve
MØTESTART/-SLUTT:	kl. 18.00 – kl. 19.25
MØTANDE MEDLEMMER:	Anne Løvereide Faye (Ap), Catharina Øvrebø (Sp) og Hans Jørgen Ognøy (KrF)
MØTANDE VARAMEDLEM:	5. varamedlem Ingrid Kallevik Våge (Ap)
FORFALL:	Lars Øyvind Alvestad (Ap) og Kim Erik Larsen (H) og dei andre varamedlemmane
FRÅ SEKRETARIATET MØTTE:	Dagleg leiar/utvalssekretær Toril Hallsjø, Haugaland Kontrollutvalgssekretariat IKS
FRÅ ROGALAND REVISJON IKS:	Oppdragsansvarlig revisor Tore Kristensen Revisor Mona Strøm Reymert
ANDRE SOM MØTTE:	Ordførar Osmund Våga Kommunedirektør Ingeborg Skjølingstad Teknisk sjef Anne E. Askeland i sak 15/21
MERKNADER TIL INNKALLING:	Ingen
MERKNADER TIL SAKSLISTE:	Ingen

FØLGJANDE SAKER BLEI HANDSAMA:**SAK 14/21 GODKJENNING AV PROTOKOLL FRÅ MØTET 26.05.21****Sekretariatet si innstilling:**

Protokoll frå møtet i Bokn kontroll- og kvalitetsutval 26.05.21 blir godkjent slik han ligg føre.

Handsaming i kontroll- og kvalitetsutvalet

Utvalet hadde ingen merknader.

Samrøystes vedtak i kontroll- og kvalitetsutvalet 08.09.21:

Protokoll frå møtet i Bokn kontroll- og kvalitetsutval 26.05.21 blir godkjent slik han ligg føre.

SAK 15/21 ORIENTERING FRÅ ADMINISTRASJONEN – TEKNISK SJEF**Sekretariatet sitt framlegg til vedtak:**

Bokn kontroll- og kvalitetsutval tek gjennomgangen frå teknisk sjef om sitt arbeids- og ansvarsområde til orientering.

Handsaming i kontroll- og kvalitetsutvalet 08.09.21:

Leiar kommunal planlegging, teknisk drift og vedlikehald (plan-/teknisk sjef Anne Elisabeth Askeland presenterte seg som leiar av seksjon teknisk. Ho hadde vore i stillinga i eit år. Ho viste organisasjonskart over desse områda. I tillegg til ho, var det i seksjonen tre tilsette innan drift og frå mai ein rådgjevar i eit vikariat. Ho trakk fram den kommunale vaktordninga som særskild viktig når det gjeld tilgang til vatn, leidningsnett, for sjukeheimen og formålsbygga. Bokn kommune har sidan 2017 hatt vertskommuneavtale med Karmøy kommune om felles teknisk tenester. Samarbeidet gjeld ein mengde lovar og forskrifter, og sakshandsamarar i Karmøy er involvert i mange saker som gjeld Bokn. Når det gjaldt rekruttering var ho nøgd med talet på søkjarar og deira engasjement.

Budsjettramma i 2021 er på 6,5 mill. kr, som inkluderer oppussing av 2.etg. av Boknatun. Nettoramma for 2022 vil ligge på ca. 5,3 mill., eksklusiv inntekter. Frå juli blei VA(vatn og avlaup)-rekneskapet skilt ut som eige ansvarsområde. Dette for å lette rapporteringa. Ho meinte den største utfordringa var restansar på alle område, som i neste runde får konsekvensar for utviklingsoppgåvene. Framover vil ho ha fokus på betre målstyring, betre økonomistyring og bli betre på kommunikasjon og informasjon. Ho viste til slutt oversikt over alle planane som er utarbeida eller planar som er blitt revidert det siste året.

Nestleiar takka teknisk sjef for ei interessant orientering, og meinte det blei jobba godt innan seksjonen. Utvalet slutta seg til at dette.

Samrøystes vedtak i kontroll- og kvalitetsutvalet 08.09.21:

Bokn kontroll- og kvalitetsutval tek gjennomgangen frå teknisk sjef om sitt arbeids- og ansvarsområde til orientering.

SAK 16/21 ROGALAND REVISJON IKS – REVISOR SI ROLLE OG ANSVARSOMRÅDE - ENGASJEMENTSBREV**Sekretariatet si innstilling:**

Bokn kontroll- og kvalitetsutval tek informasjonen frå Rogaland Revisjon IKS om revisor si rolle og ansvarsområde i engasjementsbrevet av 07.07.21 til orientering.

Handsaming i kontroll- og kvalitetsutvalet 08.09.21:

Oppdragsansvarleg revisor Tore Kristensen viste til utsendt engasjementsbrev og ønskte å ta ei samla orientering under sak 18. Utvalet hadde ingen spørsmål eller merknader. Utvalet slutta seg til innstillinga.

Samrøystes vedtak i kontroll- og kvalitetsutvalet 08.09.21:

Bokn kontroll- og kvalitetsutval tek informasjonen frå Rogaland Revisjon IKS om revisor si rolle og ansvarsområde i engasjementsbrevet av 07.07.21 til orientering

SAK 17/21 REVISOR SI EIGENERKLÆRING FOR 2021**Sekretariatet si innstilling:**

Bokn kontroll- og kvalitetsutval tar den framlagde eigenerklæringa, dagsett 07.07.21, frå oppdragsansvarleg revisor Tore Kristensen og Silje Nygård, Rogaland Revisjon IKS til orientering.

Handsaming i kontroll- og kvalitetsutvalet 08.09.21:

Medlemmene hadde ingen merknader.

Samrøystes vedtak i kontroll- og kvalitetsutvalet 08.09.21:

Bokn kontroll- og kvalitetsutval tar den framlagde eigenerklæringa, dagsett 07.07.21, frå oppdragsansvarleg revisor Tore Kristensen og Silje Nygård, Rogaland Revisjon IKS til orientering.

SAK 18/21 ORIENTERING OM REVISJONSSTRATEGI FOR REVISJONSÅRET 2021**Sekretariatet si innstilling:**

Bokn kontroll- og kvalitetsutval tar revisjonsplan 2021 frå Rogaland Revisjon IKS om rekneskapsrevisjonen og presentasjon frå oppdragsansvarleg revisor om interimrevisjonen så langt i 2021 til orientering.

Handsaming i kontroll- og kvalitetsutvalet 08.09.21:

Oppdragsansvarleg revisor Tore Kristensen orienterte om selskapet, som no er eigd av 23 kommunar og fylkeskommunen. Dei er 17 tilsette innan rekneskapsrevisjon og 9 innan forvaltnings-revisjon. Han opplyste at Mona S. Reymert eller han ville møte i utvalet framover. Seinare ville nytilsette Deanne Kvammen ta over. Han gjekk gjennom regelverk, om kva som låg innafor planlegging av revisjonsstrategi, om vesentlegheitsgrenser, risikovurderingar og planlagt angrepsvinklar. Han viste en del nøkkeltal for Bokn kommune.

Nestleiar takka for orienteringa. Ho framheva at samarbeid mellom administrasjon og revisjon som sær s viktig, og revisor peika på at kommunane ser på kvarandre som samarbeidspartnarar og ikkje som konkurrentar.

Samrøystes vedtak i kontrollutvalet 08.09.21:

Bokn kontroll- og kvalitetsutval tar revisjonsplan 2021 frå Rogaland Revisjon IKS om rekneskapsrevisjonen og presentasjon frå oppdragsansvarleg revisor om interimrevisjonen så langt i 2021 til orientering.

SAK 19/21 BUDSJETT FOR 2022 – KONTROLLARBEIDET I KOMMUNEN - KONTROLLUTVALET SITT FRAMLEGG**Sekretariatet si innstilling:**

Bokn kontroll- og kvalitetsutval gjer framlegg om budsjett for kontrollarbeidet i Bokn kommune med ein totalramme på **kr 662 000,- eks mva** for 2021 fordelt med følgjande:

Kontroll- og kvalitetsutvalet	kr	68.000
Kjøp av sekretærtjenestene	kr	128.000
Kjøp av revisjonstjenestene	kr	466.000

Handsaming i kontroll- og kvalitetsutvalet 08.09.21:

Utvalssekretær gjorde greie for oppsettet. Utvalet hadde merka seg auka, men slutta seg til budsjettframlegget.

Samrøystes vedtak i kontroll- og kvalitetsutvalet 08.09.21 og innstilling til kommunestyret:

Bokn kontroll- og kvalitetsutval gjer framlegg om budsjett for kontrollarbeidet i Bokn kommune med ein totalramme på kr 662 000,- eks mva for 2021 fordelt med følgjande:

<i>Kontroll- og kvalitetsutvalet</i>	<i>kr</i>	<i>68.000</i>
<i>Kjøp av sekretærtenestene</i>	<i>kr</i>	<i>128.000</i>
<i>Kjøp av revisjonstenestene</i>	<i>kr</i>	<i>466.000</i>

SAK 20/21 REFERAT- OG ORIENTERINGSSAKER 08.09.21

21. Statusrapport pr. august 2021
22. Deloitte - løypemelding frå forvaltningsrevisor om prosjektet «Kvalitet i grunnskulen»
23. KST-vedtak 15.06.21, sak 24/21 – Godkjenning av avtaler med Rogaland Revisjon IKS
24. Folkevalgt dag 16.06.21 – program – utvalsleiar og sekretær deltok
25. Krisesenter Vest IKS – protokoll frå representantskapsmøte 11.06.21
26. Haugaland Brann og redning IKS – protokoll frå representantskapsmøte 24.08.21
27. FKT - medlemsinformasjon juni 2021

Handsaming i kontroll- og kvalitetsutvalet 08.09.21:

Sekretær gjorde greie for status og løypemelding frå revisjonen.

Kommunedirektør orienterte om at Utdanningsdirektoratet har ei ordning for kommunar som over tid har hatt svakare resultat på sentrale område i opplæringa. Dei får her tilbod om statleg støtte og rettleiing over tre år. Statsforvaltaren i Rogaland har valt ut nokre skuler, der i blant Bokn skule, til bli å fylgd opp for å heve resultata («Oppfølgingsordninga»). Ho meinte både oppfølging og forvaltningsrevisjon ville vere utfordrande for skulen i haust, og prosjektet burde utsetjast eller stoppast, då revisjonen låg innafor same område om å forbetre/heve kvaliteten innan skulen.

Nestleiar meinte at kommunedirektøren sitt innspel var viktig og var straks for å stanse prosjektet før meir arbeid blei utført av Deloitte. Ho gjorde framlegg om at bestillinga til Deloitte blei trekt, då ho meinte det ikkje var naudsynt med dobbelarbeid og betale dyrt for arbeid som også statsforvaltaren gjorde. Ho ønskte at utvalet valte eit nytt prosjekt i neste møte.

Fleire i utvalet støtta ho, men varamedlem Kallevik Våge var usikker om prosjekta var heilt like. Ved votering fekk nestleiar sitt framlegg 3 stemmer og 1 stemte i mot (Kallevik Våge). Sekretær informerte om at ho ville varsle revisjonsselskapet Deloitte AS om vedtaket.

I neste møte var det også ønske om at rektor kom for å holde en orientering om skulen, om sine arbeids- og ansvarsområde og oppfølgingsordninga. Orienteringa om kultur blir då utsett til nyåret.

Utvalet hadde elles ingen merknader til referatsakene.

Vedtak (3-1) i kontroll- og kvalitetsutvalet 08.09.21:

Bokn kontroll- og kvalitetsutval vedtar å stanse prosjektet «Kvalitet i grunnskulen i Bokn kommune», bestilt i møtet 26.05.21, sak 11/21, med bakgrunn i at kommunen er blitt valt ut av statsforvaltaren i Rogaland til å delta i «Oppfølgingsordninga».

Samrøystes vedtak i kontroll- og kvalitetsutvalet 08.09.21:

Bokn kontroll- og kvalitetsutval tar referatsakene nr 21-27/21 til orientering.

Bokn kontroll- og kvalitetsutval ønskjer sak om val av nytt prosjekt for forvaltningsrevisjon for 2022 i neste møte 17. november 2021.

EVENTUELT

Ingen saker blei meldt eller tatt opp.

Neste møte

Etter møteplan er dato sett til onsdag **17. november** 2021.

Saker: Orientering om Bokn skule v/rektor, val av nytt forvaltningsrevisjonsprosjekt for 2022 og møteplan for 2022.

Bokn, 8. september 2021

Anne Løvereide Faye
nestleiar (sign.)

Toril Hallsjø
utvalssekretær (sign.)

SAKSGANG		
Utval	Møtedato	Saksnr
Kontroll- og kvalitetsutvalet	17.11.21	22/21
Saksansvarleg:	Arkivkode:	Arkivsak:
Toril Hallsjø	216	

ORIENTERING FRÅ ADMINISTRASJONEN – REKTOR V/BOKN SKULE

Sekretariatet sitt framlegg til vedtak:

Bokn kontroll- og kvalitetsutval tek gjennomgangen frå rektor Wenche Havikbotn v/Bokn skule om sitt arbeids- og ansvarsområde til orientering.

Saksorientering

Utvalet vedtok i møtet 17.02.21, sak 2/21 følgjande:

Bokn kontroll- og kvalitetsutval vedtek følgjande plan for orienteringar frå administrasjonen eller kommunale selskap:

møtet 26.05.21 ~~Rektor v/Bokn skule~~ (utsett)
møtet 08.09.21 ~~Teknisk sjef~~
møtet 17.11.21 Kommunedirektør (budsjett under ref.sak) og rektor v/Bokn skule
1. møte 2022 Område kultur
2. møte 2022 Bokn Tomteselskap AS

Tidsramma vert sett til 30-40 min. inklusiv spørsmål. Sekretariatet får fullmakt til å invitere i ei anna rekkefølge dersom den inviterte ikkje har høve til å stille i det aktuelle møtet.

Planen/invitasjonen blei oversendt rådmannen 19.02.21. Etter avtale med rådmannen ble orienteringen i mai utsett pga sjukdom. Sekretariatet har no hatt kontakt med kommunedirektør og ho meinte rektor Wenche Havikbotn var klar over dato. Sekretær har seinare hatt kontakt med rektor og ho stiller i novembermøtet.

Orienteringene er tenkt å gjere kontrollutvalet betre kjent med kommunen si drift og dei utfordringane kommunen har.

Det er fastsett tidsramme med 30-40 minutt inklusiv spørsmål, men det er mogleg for utvalet å utvide denne, dersom det er ønskeleg.

Sekretariatet vil gjere framlegg om følgjande tema (kun rettleiande):

Tenesteområda og tenestetilbod

- Korleis tenesteområdet er organisert
- Kva tenester som ligg til tenesteområdet

Dei tilsette

- Fordeling på dei ulike tenestene
- Rekruttering av medarbeidarar
- Eventuelle utfordringar når det gjeld rekruttering

Budsjett og rekneskap

- Rammer
- Resultat

Tankar om framtida

- Utfordringar
- Planar

Det er greit, dersom nokon av utvalsmedlemmene skulle ha innspel eller spesielle ønskjer om emne og spørsmål, om dei varslar om det via sekretariatet i forkant av orienteringa.

Aksdal, 10.11.21

Toril Hallsjø (sign.)
Utvalssekretær

SAKSGANG		
Utval	Møtedato	Saksnummer
Kontroll- og kvalitetsutvalet	17.11.21	23/21

Saksansvarleg:	Arkivkode:	Arkivsak:
Toril Hallsjø	216	

VAL AV NYTT FORVALTNINGSREVISJONSPROSJEKT ELLER EIGARSKAPSKONTROLL I 2022

Sekretariatet sitt framlegg til vedtak:

Bokn kontroll- og kvalitetsutval ber Rogaland Revisjon om å legge fram utkast til prosjektmandat på forvaltningsrevisjonsprosjekt om til neste møte på nyåret 2022.

Utvalet har følgjande innspel til tema/problemstillingar:

Bakgrunn

Ifølgje forskrift om kontrollutval og revisjon skal kommunen bli gjenstand for forvaltningsrevisjon i samsvar med gjeldande lover og reglar. Kontrollutvalet bør i dette møtet ta stilling til kva for eit prosjekt ein ønskjer å tinge frå revisor.

Saksorientering

Nytt prosjekt for forvaltningsrevisjon eller eigarskapskontroll bør fyrst og fremst tingast med bakgrunn i vedtatt Plan for forvaltningsrevisjon eller Plan for eigarskapskontroll. Noverande planar for perioden 2020-2024 blei vedteken av kommunestyret 15.12.20 i sak 56 og 57/20. Kontrollutvalet si innstilling blei samrøystes vedtatt. Følgjande prosjekt er i planen:

1. ~~Kvalitet i grunnskolen~~ (valt i 2021, men seinare valt burt)

2. Sjukefråver og IA-arbeid

og følgjande uprioriterte prosjekt:

- **Sosiale tenester i NAV**
- **Pleie og omsorg**
- **Økonomistyring og budsjett**
- **informasjonstryggleik**
- **Bokn Arena**

I sak 56/20 om eigarskapskontroll blei følgjande prosjekt vedtatt:

- **overordna eigarskapskontroll**

Kommunestyret gav kontroll- og kvalitetsutvalet mynde til å endre planen i planperioden dersom det vil vere trong for det.

I førre periode blei følgjande prosjekt gjennomført:

Rus og psykiatritenesta (rapport 2019)

Sjukefråvær i skule og barnehage (rapport 2018)

Plan, byggesak og eigedom (rapport 2017)

Det er opp til utvalet å velja kva for prosjekt ein ynskjer å setje i bestilling. Utvalet er også delegert mynde til å fråvika planen dersom det vert naudsynt.

Sekretariatet sine kommentarar

Forvaltningsrevisjon skal vere betringsorientert, og ha som føremål å gje tilrådingar om tiltak dersom det blir avdekka avvik eller peika på moglege betringsområder. Prosjekt bør veljast ut frå:

- vedtatt plan,
- opplysningar som er komme fram under rekneskapsrevisjon,
- saker som har vore handsama i kommunestyre og/eller kontrollutval,
- administrasjonen si uttalte ønskje,
- erfaringar frå tilsvarende forvaltningsrevisjonsprosjekt hos andre oppdragsgjevarar,
- forhold som har vore framme i media, nasjonalt eller lokalt,
- tilsyn utført av statsforvalter eller andre tilsynsorgan.

Tema/spørsmål treng ikkje naudsynt verte gjort til prosjekt utført av revisor, men utvalet kan også be om ein orientering frå administrasjonen, dersom det vel det. Eventuelt kan selskap bli invitert til å gje ein orientering.

Budsjettert ramme for forvaltningsrevisjon er ca. 150 timer, ut frå utvalet si innstilling til budsjett for neste år. Kommunestyret vil venteleg løyve dette i desembermøtet. Dette vil dekke kostnadane til eit prosjekt ved bruk av revisor. Dette timetallet er lite og mindre enn det dei andre kommunane på Haugalandet har til sine prosjekt, men revisor må tilpasse oppdraget etter vedtekne rammer.

Kontrollutvalet må drøfte kva for prosjekt dei ønskjer å velje no. Sekretariatet finn det mest naturleg at utvalet vel det som er sett opp i planen, dersom det ikkje ligg føre andre grunnar.

Det hadde vore fint om utvalet allereie no signaliserer kva dei ønsker nærare belyst gjennom å angi tema og problemstillingar.

Sekretariatet vil i etterkant av møtet be revisor komme med framlegg til prosjektplan og leggje fram sak om å bestilling i neste møte på nyåret.

Aksdal, 09.11.21

Toril Hallsjø

Dagleg leiar/utvalssekretær

SAKSGANG		
Utval	Møtedato	Saksnr
Kontroll- og kvalitetsutvalet	17.11.21	24/21

Saksansvarleg:	Arkivkode:	Arkivsak:
Toril Hallsjø	216	

INVITASJON TIL FELLES FORVALTNINGSREVISJON - KARMSUND HAVN IKS OG EIGERFORHOLDET TIL KOMMUNALE HAVNER OG KAIANLEGG

Sekretariatets forslag til vedtak:

Alternativ 1

Bokn kontroll- og kvalitetsutval deltar i ein felles forvaltningsrevisjon om Karmsund Havn IKS og eigarforholdet til kommunale hamner og kaianlegg med utgangspunkt i utkast til prosjektmandat som ligg føre frå Rogaland Revisjon IKS.

Ramma for prosjektet vert sett til inntil 400 timar. Eigarkommunar som ønskjer å delta i forvaltningsrevisjonen betaler etter si prosentvise eigardel, som for Bokn blir 15 timar.

Bokn kontroll- og kvalitetsutval har følgjande innspel/tillegg

Alternativ 2

Bokn kontroll- og kvalitetsutval ønskjer ikkje delta i ein felles forvaltningsrevisjon om Karmsund Havn IKS og eigarforholdet til kommunale hamner og kaianlegg basert på prosjektmandat frå Rogaland Revisjon IKS.

Bokn kontroll- og kvalitetsutval meiner

Vedlegg:

1. Prosjektplan – «Forvaltningsrevisjon av kommunale havner og kaianlegg i Karmøy» utarbeidet av Rogaland Revisjon IKS, datert august 2021 (10 sider)
2. Haugesund Kontrollutvalg 28.09.21, særutskrift i sak 33/21 (2 s.)
3. Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg 01.09.21, særutskrift i sak 32/21 (3 s.)
4. Protokollvedlegg 01.09.21 til sak 32/21 (3 s.)
5. Advokatfirmaet Hjort DA - notat 07.06.21 fra advokat Bjella – jur. betenkning (22 s.)
6. Advokatfirmaet Hjort DA -tilleggsnotat 16.06.21 – svar på spørsmål (5 s.)
7. Tysvær kontrollutval 09.11.21, særutskrift -

Bakgrunn

Karmøy kommunestyret vedtok i møtet 20.09.21, sak 91/21 følgende:

- 1. Karmøy kommunestyre anmoder Haugesund kommune om å delta i en forvaltningsrevisjon om Karmsund Havn IKS og kommunale havner og kaianlegg, med utgangspunkt i utkastet til prosjektmandat som foreligger fra Rogaland Revisjon IKS. Dette i kraft av at Karmøy og Haugesund har de to største eierandelene i Karmsund Havn IKS.*
- 2. Dersom øvrige eierkommuner, utover Karmøy og Haugesund, ønsker å delta i forvaltningsrevisjonen betaler disse i henhold til sin prosentvise eierandel. Sparte kostnader ved andre kommuners deltakelse fordeles likt mellom Karmøy og Haugesund.*
- 3. Rammen for prosjektet settes til inntil 400 timer.*
- 4. Karmøy kommune vedtar foreløpig en tilleggsbevilgning på inntil kr. 192.000 til ansvarsområde Kontroll- og revisjon, som dekning for halvparten av 400 timer.*
- 5. Bevilgningen dekkes over kommunens disposisjonsfond.*
- 6. Dersom Haugesund kommune avstår fra å bli med på forvaltningsrevisjonen skal saken behandles på nytt i kommunestyret.*
- 7. Deltakende kommuner inviteres til å komme med innspill før endelig mandat utformes i felleskap.*
- 8. Karmøy kommunestyre legger til grunn at eierandelene i Karmsund Havn IKS er fordelt som følger:*
 - Karmøy kommune: 38,46%*
 - Haugesund kommune: 38,46%*
 - Tysvær kommune: 7,69%*
 - Bømlo kommune: 7,69%*
 - Bokn kommune: 3,85%*
 - Sveio kommune: 3,85%*

Kontrollutvalgets innstilling fikk 17 stemmer, mens vedtaket som var et fellesforslag (A, Frp, SP, SV og V) ble vedtatt med 28 stemmer. Det ble forkant av møtebehandlingen reist spørsmål om ordførers habilitet, men det falt med 33 mot 12 stemmer. Han er valgt som kommunens representant i havnerådet/representantskapet, og senere også valgt som leder av rådet.

Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg hadde forslag til prosjektmandat til behandling i møtet 01.09.21, sak 32/21 og de gjorde følgende vedtak/innstilling:

Karmøy kommunestyre bestiller forvaltningsrevisjon om Karmsund Havn IKS og kommunale havner og kaianlegg» i tråd med det utkast til prosjektmandat som foreligger

fra Rogaland Revisjon IKS med tillegg og nærmere utdyping i vedlegg fra Thor Otto Lohne og i behandling i møtet.

Rammen settes til inntil 400 timer.

Karmøy kommunestyre vedtar en tilleggsbevilgning på kr 384 000 til ansvarsområde Kontroll og revisjon til dekning av forvaltningsrevisjonsrapport om kommunale havner. Bevilgningen dekkes over konto 1490 – reservert til tilleggsbevilgninger. Utvalgsleder får fullmakt til å godkjenne endelig mandat i samråd med sekretariatet.

Karmøy kommunestyre ber kontroll- og kvalitetsutvalget invitere kontrollutvalgene i Haugesund, Tysvær, Bømlo, Sveio og Bokn til å delta i forvaltningsrevisjonen av Karmsund Havn IKS i tråd med utkast til prosjektplan.

Kostnadsfordeling blir etter eierandel (38,46 %, 7,69 % eller 3,85 %/).

Bakgrunn for prosjektplan

Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalget vedtok i møtet 16.06.21, sak 24/21 at de ønsket å få lagt fram utkast til prosjektplan på et prosjekt om eierforholdet til kommunale havner og kaianlegg til neste møte. Vedtaket var følgende:

Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg ber revisjonsselskapet KPMG AS om å legge fram et prosjektmandat for forvaltningsrevisjonsprosjekt om eierforholdet til kommunale havner og kaianlegg til møtet 1. september 2021.

Utvalget har følgende innspill til tema/problemstillinger:

«Inngikk kommunale kaianlegg i åpningsbalansen ved opprettelsen av Karmsund Havn IKS og hvordan gjenspeiler dette i eierandelene tildelt kommunene?»

Utvalget gis anledning til å komme med innspill til mandatet før utkast blir presentert i møtet.

For å avgrense undersøkelsene ble utvalget enig om å velge ut salg av Kopervik Havn, salg av allmenningen i Skudeneshavn og salg eiendommer i Monsavika. Fra utvalgsmedlem Thor Otto Lohne (A) var det kommet flere innspill til mulig mandat. Videre har kommunestyremedlem Robin Hult (A) og ledelsen av Karmsund Havn IKS kommet med sine kommentarer til vedtaket og mandat. Disse er blitt oversendt Rogaland Revisjon til videre vurdering og tatt inn i de foreslåtte temaene i prosjektmandatet.

Bakgrunn for saken

I følge kommuneloven § 23-2 er kontrollutvalgets ansvar og myndighet blant annet «å påse at det føres kontroll med at den økonomiske forvaltning foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak».

Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg tok opp saken i møtet 27.01.21, under referatsakene, sak 7/21 etter oppfordring fra kommunestyremedlem Robin Hult (A), og vedtok da følgende:

Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg ber om en tilbakemelding fra rådmannen på henvendelsen om prosedyrene rundt avhending av kommunale havner/kaianlegg til møtet 17.03.21.

Det skriftlige svaret leveres sekretariatet innen 05.03.21. Utvalget ber også om at rådmannen orienterer om saken i møtet 17.03.21.

Sekretariatet mottok rådmannens tilbakemelding i brev av 08.03.21 og utvalget vedtok enstemmig i møtet 17.03.21, sak 12/21 følgende:

Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg tar rådmannens orientering om salg av havner og kaianlegg til orientering.

På bakgrunn av ny henvendelse, nå fra utvalgsmedlem Lohne i april, og etter en del presseoppslag, ønsket utvalgsleder saken opp igjen på møtet i mai. Utvalget vedtok enstemmig i møtet 19.05.21, sak 18/21 følgende:

Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg ber om ny tilbakemelding fra rådmannen om eiendomsforholdene knyttet til havner og kaianlegg til neste møte 16. juni 2021.

Det skriftlige svaret leveres til sekretariatet innen 08.06.21. Utvalget ber også om at rådmannen orienterer om saken i møtet 16.06.21.

I saksframlegg til maimøtet ble det informert om at administrasjonen og ledelsen av Karmsund Havn hadde bestilt en juridisk betenkning rundt eiendomsforholdene ved å engasjere advokat/partner Kristin Bjella i advokatfirmaet Hjort DA.

Advokat Bjella ble bedt om å utrede bl.a. følgende problemstillinger:

- 1. Var Karmsund Havns overføring av hjemmel for eiendommer tilhørende Karmøy havnevesen og Kopervik havnevesen i 2017 i strid med selskapets vedtekter/selskapsavtale?***
- 2. Hadde Karmsund Havn IKS rett til å overføre hjemmelen fra Kopervik havnevesen og Karmøy Havnevesen i tråd med regelverk, herunder havne – og farvannslovens regler om havnekassen (jfr. lov om havner av farvann av 08. juni 1984 nr. 51 §23)?***
- 3. Kunne havnens eier, Karmøy kommune, krevd eierskapet til eiendommer eid av Kopervik Havnevesen og Karmøy havnevesen, og således disponert inntekter av salg fritt, eller til egne havneformål?***

Advokat Bjella sin juridisk betenkning fulgte saken til møtet 16.06.21, sak 24/21. Rådmannen kom ikke med ytterligere kommentarer enn å henvise til utredningens hovedkonklusjoner og å svare vedr. spørsmål om åpningsbalansen. Betenkningen følger også denne saken som vedlegg. I tillegg ble det utarbeidet et tilleggsnotat datert 16.06.21 som svarte på noen spørsmål fra utvalgsmedlem Lohne.

Den juridiske vurderingen trekker blant annet følgende hovedkonklusjoner:

- *«Det er ikke grunnlag for å hevde at Karmøy kommune som deltakerkommune i Karmsund Havn IKS kunne krevd å få tilbake eierskapet til eiendommer eid av Kopervik Havnevesen og Karmøy havnevesen, og disponert inntekter av salg fritt, eller til egne havneformål.*

Selskapsforholdet gir ingen av deltakerkommunene rett til ensidig å trekke ut enkelteiendommer fra havn-virksomheten og disponere rettslig over disse ved salg.

Det følger etter vårt syn av selskapsforholdet at så lenge havnevirksomheten i Karmsund Havn IKS består, har selskapet disposisjonsrett til de anlegg og eiendommer som er lagt til selskapet, herunder det som er videreført fra det opprinnelige samarbeidet mellom Karmøy og Haugesund.

- *Vi kan ikke se at det er grunnlag for å hevde at overføring av hjemmel til de aktuelle eiendommene var i strid med det underliggende eierforholdet i selskapet, eller krevde samtykke fra deltakerkommunene.*

Vi kan heller ikke se at denne disposisjonen var i strid med havne- og farvannslovens dagjeldende regler om havnekapital. Uansett endringen i hva som var tinglyst, ville det underliggende eierforholdet til eiendommene bestå i forholdet mellom havneselskapet og deltakerkommunen. Det avgjørende spørsmålet ville uansett være om Karmsund Havn IKS ville ha rett til å selge eiendommene, og uten forutgående samtykke fra kommunen».

Sekretariatets innstilling var å ta rådmannens tilbakemelding til orientering, men utvalgets flertall valgte å støtte utvalgsleders forslag om å bestille et forvaltningsrevisjonsprosjekt om eiendomsforholdene knyttet til havner og kaianlegg.

Utvalgsleder i Karmøy mente en avklaring evt. eierforhold/andel innbrakt i selskapet var viktig ved evt. oppløsning. Varamedlem Espeset (MDG) kunne ikke se noe gagn i å bruke ressurser på å skulle verdifastsette alle eiendommene fra 1992 eller 1999. Etter adv. Bjellas oppfatning var en oppløsning av selskapet lite sannsynlig.

Prosjektmandatet

Rogaland Revisjon har i oversendelse 23.08.21 lagt fram et forslag til prosjektmandat, se vedlegg.

Revisjonen har pr i dag ikke angitt timeramme for prosjektet og dermed ikke kostnadene forbundet med en bestilling. Til vanlig vil et prosjekt ha en ramme på inntil 250 til 300 timer. Sekretariatet har foreslått et tak på inntil 400 timer. Ut fra dagens timepris vil da kostnadene utgjøre nærmere 400 000 kr.

Rogaland Revisjon IKS ser for seg at en forvaltningsrevisjon kan ha et todelt formål:

«Det ene er å supplere kunnskapsstatus på bakgrunn av de problemstillinger som utvalget blir enige om 1. september.

Fra gjennomgangen av de refererte innspillene til problemstillinger har vi notert oss tre temaer:

- *Gjennomgang av åpningsbalansen mht. kaianlegg*
- *Nærmere undersøkelser av utvalgte salgsprosesser*
- *Evt. pantsettelse og sikkerhet i eiendommer ved låneopptak*

Det andre formålet bør være å sammenfatte all informasjon i saken og i størst mulig grad trekke konklusjoner selv om ikke alle i denne saken kan gjøres til lags».

Revisor gjør oppmerksom på at desto mer presis bestillingen er, desto raskere og mer effektivt kan revisor få utført oppdraget.

Som omtalt i tidligere bestillinger skal forvaltningsrevisjon være forbedringsorientert, og ha som formål å gi anbefalinger om tiltak dersom forvaltningsrevisjonen avdekker avvik eller mulige forbedringsområder.

Det vil bli utarbeidet en skriftlig sluttrapport som gjør rede for undersøkelsen, funn og anbefalinger. Utkast til rapport vil bli sendt på høring til relevante aktører før det utarbeides en endelig sluttrapport. Rapport planlegges lagt fram for kontrollutvalget/e i løpet av 2022, avhengig av revisjonsoppdragets omfang.

Ressurser til kommunens kontrollarbeid

Rammebetingelsene for kontrollutvalg er i stor grad avhengig av kommunestyret, som legger til rette for at kontrollutvalget skal være i stand til å ivareta sine kontrolloppgaver. Utvalgets budsjett for kjøp av forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller er på ca. 350 timer for 2021. Dette tilsvarer noe mer enn et prosjekt, avhengig av størrelsen på prosjektet, slik at utvalget har midler til å delta. Med en eierandel på 3,85 % vil det tilsvare 15 timer av en ramme på 400 timer.

Revisor vil starte opp med prosjektet om Karmsund Havn IKS når klarsignal blir gitt. Rogaland Revisjon har ikke anslått en kostnadsramme for dette prosjektet. Det er sekretariatet som har foreslått en ramme på total inntil 400 timer, som også er vedtaket fra Karmøy kommunestyret. Det ville for Haugesunds del utgjort 200 timer eller mindre, alt avhengig av om kommunene med mindre eierandeler vil delta.

Karmøy kommunestyres vedtak har forutsetning om at dersom Haugesund kommune ikke ble med på forvaltningsrevisjonen skal saken behandles på nytt i kommunestyret, jfr. vedtakets pkt. 6. Fra utvalgsleder i Karmøy blir det tolket som saken gjelder tilleggsbevilgningen, og ikke igangsetting av revisjonen. Sekretariatet mener kontroll- og kvalitetsutvalget bør vente med igangsetting til dette er avklart på nyåret 2022.

Tidligere selskaps-/eierskapskontroller

Karmsund Havn IKS hadde sist en selskapskontroll med forvaltningsrevisjon i 2018. Kontroll/revisjonen ble utført av KPMG AS. Alle de seks eierkommunene var med å dekke kostnadene med kontrollen. Rapporten ble behandlet av kontrollutvalgene om våren og kommunestyrene i juni- eller septembermøtet i 2018. Rapporten inneholdt tre anbefalinger til selskapet og tre til kommunen. Anbefalingene til selskapet gikk på bedre anskaffelsesrutiner, kontraktsoppfølging, avtaleregister og investeringsprosjekter.

Haugesund kontrollutvalg har gjennomført en eierskapskontroll av selskapet Karmsund Havn IKS våren 2021. Også denne kontrollen ble utført av KPMG AS. Kontrollutvalget behandlet rapporten i møtet 15.06.21, sak 17/21 og bystyret i møtet 29.09.21, sak 56/21.

Revisor har kommet med fire anbefalinger til Haugesund kommune. Anbefalingene omhandlet blant annet forankring av formålet for luftfahvndrift, rapportering til bystyret, formell behandling av økonomiplanen og at låneopptak og investeringer i andre selskap bør tydeliggjøres i selskapsavtalen.

Kommunedirektøren skal gi tilbakemelding til bystyret via kontrollutvalget om oppfølging innen seks måneder etter bystyrets vedtak.

Haugesund kontrollutvalg sitt vedtak

Sekretariatet sendte ut saksframlegg til Haugesund kontrollutvalg dagen etter kommunestyrebehandlingen 20.09.21, og saken ble lagt fram for Haugesund kontrollutvalg til deres møte 28.09.21 med sekretariatets positive innstilling til deltakelse til felles revisjon om Karmsund Havn IKS. Det ble vist til tidligere praksis om å delta i felles selskapsrevisjoner.

Haugesund kontrollutvalg vedtok enstemmig 28.09.21, sak 33/21 følgende:

Haugesund kontrollutvalg anmoder kommunedirektøren om å avklare eierforhold og disposisjonsrett knyttet til de eiendommer som Karmsund Havn IKS disponerer innenfor Haugesund kommune sine grenser, og deretter vurdere om det er nødvendig å gjøre endringer i selskapsavtalen.

Forslaget ble lagt fram av utvalgsleder og fikk 10 stemmer, mens sekretariatets innstilling fikk 0 stemmer. Saken er med dette avvist og vil ikke bli sendt videre til Haugesund bystyre til behandling. Det ble av utvalget ikke satt frist for kommunedirektøren for avklaring og tilbakemelding til utvalget.

De andre eierkommunene

Sekretariatet har i etterkant av kontrollutvalgsmøtet i Haugesund og før utsendelse av sakliste til Karmøy kommunestyremøte den 18.10.21 konferert med ordfører Jarle Nilsen, med spørsmål om når saken ville bli tatt opp igjen. Ifølge ordføreren mente han at anmodningen/invitasjonen også måtte sendes til behandling i de øvrige kontrollutvalgene, før saken vil bli lagt fram på nytt fram for kommunestyret.

Det vil da først bli ut på nyåret 2022, da Bømlo kommune har sitt kontrollutvalgsmøte den 02.12.21. Tysvær kontrollutvalg har sitt møte 09.11, Bokn den 17.11 og Sveio den 22.11.21.

Tysvær kontrollutvalg sitt vedtak ble følgende:

Tysvær kontrollutval ønsker ikkje delta i ein felles forvaltningsrevisjon om Karmsund Havn IKS og eigarforholdet til kommunale hamner og kaianlegg basert på prosjektmandat frå Rogaland Revisjon IKS.

Sekretariatets kommentarer

Sekretariatet legger med dette fram saken for de andre eierkommunene. Utvalget må ta stilling til om de ønsker å delta i en felles forvaltningsrevisjon om Karmsund Havn IKS, og om de foreslåtte problemstillingene som tema dekker det som ønskes å oppnådd med prosjektet, eller om utvalget vil avstå fra prosjektet.

I vedtatte retningslinjer for selskapskontroll blir det lagt opp at eierkommunene bør samordne felles eierskapskontroller eller forvaltningsrevisjoner av selskaper, og med dette dele på kostnadene knyttet til aktuelle bestillinger.

Om temaet er allerede utdypet og klargjort fra advokatfirmaet Hjort og det er brukt nok ressurser til temaet om eierforholdene til kommunale havner og kaier, eller om det virker som prosjektet er et mer aktuelt tema for Karmøy kommune alene eller om utvalget og kommunen som medeier i selskapet bør delta, bør utvalget selv ta stilling til.

Sekretariatet har i denne saken nå lagt fram to alternative innstillinger, selv om to kontrollutvalg av de andre eierkommunene nå har takket nei til deltakelse.

Aksdal, 10.11.21

Toril Hallsjø
Dagleg leiar/utvalssekretær

PROSJEKTMANDAT

Forvaltningsrevisjon av kommunale havner og kaianlegg i Karmøy kommune

Karmøy kommune, 2021

BAKGRUNN

Vi viser til vedtak i Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg 16.06.2021 om å bestille et forvaltningsrevisjonsprosjekt om eierforholdet til kommunale havner og kaianlegg.

I bestillingsbrevet fra kontrollutvalgssekretariatet 22.06. er det presisert at utvalget gis anledning til å komme med innspill til mandatet for revisjonen. Utvalgsmedlem Thor Otto Lohne har kommet med synspunkter på mandatet 12.07. etter at Karmsund Havn IKS kom med tilleggsinformasjon 29.06. Den som først varslet i saken, kommunestyremedlem Robin Hult, formidlet synspunkter på innholdet i revisjonsmandatet 19.07.

Vi registrerer at saken utvikler seg etter hvert som det kommer ny informasjon, og at det er litt ulike synspunkter på hva som bør være problemstillingene i denne revisjonen. Vi har derfor innledningsvis referert til de forslag til problemstillinger som hittil er presentert. For oss står selvsagt bestillingen fra kontroll- og kvalitetsutvalget sentralt, men vi har referert øvrige innspill slik at utvalget kan gjøre nødvendige avklaringer og avgrensninger i møtet 1. september. Det er viktig at utvalget samlet er enige i innholdet til revisjonsmandat.

I vedlegg har vi laget en tidslinje over noen av hendelsene i saken så langt. Den er ment å gi et grovriss av dette sakskomplekset som har historiske røtter nesten 30 år tilbake i tid.

OVERSIKT OVER AKTUELLE PROBLEMSTILLINGER

Problemstillingen utvalget ønsker å få belyst, slik det framgår av vedtaket i juni, er følgende:

- *Inngikk kommunale kaianlegg i åpningsbalansen ved opprettelsen av Karmsund Havn IKS? Og hvordan gjenspeiler dette i eierandelene tildelt kommunene?*

Av avtalen Haugesund og Karmøy inngikk i 1992 fremgår i punkt 3 at de to kommunene stilte sine havneanlegg og eiendommer som fantes på avtaletidspunktet i kommunen til disposisjon for samarbeidet, men hver kommune skulle beholde eierskapet til disse. Det fremgår av avtalen av 1992 at de to kommunene skulle arbeide for å innlemme flere kommuner i samarbeidet. Dette arbeidet ble sluttført i 1999, da de øvrige (nåværende) eierkommunene

kom inn i samarbeidet. I forhold til denne problemstillingen er det behov for å avklare om utvalget med «kaianlegg» mener hele porteføljen av havneanlegg og kaianlegg, eller om den skal avgrenses til de 38 kaiene som ligger i Karmøy kommune, jf. saken om tilbakeføring av disse til Karmøy kommune. Det er også ønskelig å få klarhet i om problemstillingen omfatter åpningsbalansen ved opprettelsen av Karmsund interkommunale havnevesen (KIH) i 1992, og/eller åpningsbalansen ved opprettelsen av IKSet i 1999. Førstnevnte foreligger det åpningsbalanse for, men ikke for sistnevnte etter det vi kan se. Det er vist til Karmsund Havn IKS, så vi antar det gjelder 1999 da selskapet ble opprettet og nye eiere kom inn. Det er rimelig å anta at porteføljen av kai- og havneanlegg endret seg mellom 1992 og 1999.

Karmsund Havns kommentar til utvalgets vedtatte revisjonsmandat er todelt: Den første er å avkrefte den informasjonen som Karmøy kommune kom med til utvalgsmøtet 17.03. om at eiendommer ved opprettelsen av selskapet ble lagt inn som tingsinnskudd. Det ble fra kommunens side uttalt at det var usikkert om det ble gjennomført noe formelt tingsinnskudd ved etablering av selskapet. Balansen for første driftsår etter etableringen i 1992 viser at det ble lagt inn anleggsmidler på henholdsvis ca. 46 mill fra Haugesund og 28 mill fra Karmøy.

Karmsund Havns andre kommentar er at en nærmere undersøkelse av åpningsbalansen ikke vil gi klare konklusjoner i saken om salget av Kopervik havn i 2019. Deres syn er følgende:

- *«Karmsund Havn har understreket viktigheten av at en forvaltningsrevisjon gir tydelige svar og konklusjoner i «Kopervik Havn – saken».*

Slik vi leser Hjort DAs juridiske betenkning fra 7.06. og svar på tilleggsspørsmål 16.06. mener de at Karmsund Havn står fritt til å selge «Karmøy-eiendommer» og beholde inntektene, og at den foretatte hjemmelsoverføringen til havneselskapet som bl.a. omfatter Kopervik havn i 2017, ikke var i strid med det underliggende eierforholdet i selskapet, eller krevde samtykke fra eierne.

Selv om advokatfirmaet mener jussen er tydelig på dette området, kan det fastslås at oppfatningene er ulike på om salget av Kopervik havn var innenfor havneselskapets fullmakter. En nærmere undersøkelse av dette salget, kan gi mer informasjon om selve salgsprosessen, hva slags dialog det var mellom ulike aktører, og hvordan salget ble håndtert i praksis. Det kan supplere allerede foreliggende fakta i saken, og gi grunnlag for å trekke endelige konklusjoner. Vi ber utvalget avklare om vi skal gå dypere inn i denne saken.

Utvalgsmedlem Thor A. Lohne har i en lengre e.post 12.07. kommentert opplysningene fra Karmsund Havn om at eiendommer ikke inngikk i åpningsbalansen – verken ved selskapets opprettelse eller senere. E.posten er delt med utvalgets medlemmer. Lohnes konklusjon er at tema/problemstillinger for revisjonen derfor må defineres mer treffende. Hans forslag er:

1. *De avgjørende spørsmål er om Karmsund Havn hadde rett til å selge eiendommer uten samtykke fra Karmøy kommune og inntektsføre salgene.*
2. *I tillegg ønskes vurderinger knyttet til salgene av eiendommene.*

3. *Det er også ønskelig med synspunkter på inhabil-forsøket til Karmsund Havn. Er dette klanderverdig?*

Fra 1999 og fram til 2019 er vi kjent med at det har vært foretatt flere disposisjoner med hensyn til tilbakeføring av eiendommer og salg. Når det gjelder salg, ser vi at havneselskapet har avhendet flere eiendommer i perioden frem til 2019, og benyttet vederlaget til havneformål. Dette dreier seg dels om eiendom som havneselskapet selv har hatt hjemmel til, dels eiendom som deltakerkommunen har hatt hjemmel til.

Vi har ikke tilgang til noen samlet oversikt over de salg og tilbakeføringer av kaianlegg, tomter og havneanlegg som havneselskapet har gjort de siste 20 årene. Med stort og smått dreier det seg sannsynligvis om mange transaksjoner. Med hensyn til hvilke vi eventuelt skal gå inn i og gjøre vurderinger av, er det viktig å få gjort noen avgrensninger. Foruten Kopervik havn, har vi notert oss salget av 3 eiendommer i Monsavik som noen har stilt spørsmål ved. Dessuten har tilbakeføringen av kaianlegg til kommunen vært nevnt i flere sammenhenger.

Å gjennomgå et utvalg salgsprosesser og bringe på det rene hvordan de er håndtert, vil være en nærliggende oppfølging av Lohnes to første problemstillinger. Vi vil imidlertid be utvalget klargjøre om utvalget som helhet stiller seg bak Lohnes forslag til problemstillinger, og i forlengelsen av det, konkretisere hvilke salgsprosesser som ønskes vurdert.

Den tredje problemstillingen, om Lohnes habilitet i saken, kan også inngå i revisjonsmandatet om utvalget som helhet ønsker det. Vi har notert oss at det er ulike synspunkter i dette spørsmålet, men at kontroll- og kvalitetsutvalget har konkludert med habilitet.

Kommunestyrerepresentant Robin Hult viser i sitt innspill 19.07. til at det er solgt eiendommer som er Karmøy kommune sine gjennom tidligere Kopervik, Karmøy og Skudeneshavn havnevesen. Han anslår at det er blitt solgt eiendommer i Karmøy kommune for 40 millioner de siste årene og antyder at det sikkert er for lavt. Ifølge han skal da de andre kommunene inn med innskudd i form av kontanter eller tingsinnskudd tilsvarende eierbrøk. Ifølge hans opplysninger skal dette ikke være gjort. Han mener derfor at det må undersøkes hvordan dette er kommunisert til de andre eierkommunene. Har de fått beskjed om dette i forkant eller ikke i det hele tatt? Konkret foreslår Hult følgende problemstillinger:

- *Det må undersøkes om Karmsund havn har pantsatt eiendom, som de respektive kommunene har hatt eierskap til før inntreden i Karmsund havn, til underliggende AS.*
- *Det bør videre undersøkes om Karmsund havn føler at de har avklart eiendomsforhold og mener de kan oppta lån med sikkerhet gjennom eiendommer.*

Det følger av IKS-loven at selskapet bare kan ta opp lån dersom dette er fastsatt i selskapsavtalen. Karmsund Havn IKS sin selskapsavtale er det samme som vedtektene for selskapet. I vedtektenes § 7 femte ledd er det bestemt en øvre grense for låneopptak på NOK 800 millioner. Låneopptaket i Karmsund Havn IKS var per 31. desember 2020 på NOK 689,5

millioner. Det følger videre av IKS-loven at selskapet ikke kan pantsette sine eiendeler til sikkerhet for andres økonomiske forpliktelser. Bestemmelsen omfatter også datterselskapet.

KPMG har i sin eierskapskontroll av Karmsund Havn (rapport juni 2021) for kontrollutvalget i Haugesund, ikke gjort funn som tyder på at låneopptak i Karmsund Havn IKS er i strid med vedtak og forutsetninger i bystyret i Haugesund. Representanter for selskapet har i intervju med forvaltningsrevisor fortalt at det ikke er tatt pant i objekter i Karmsund Havn IKS. Basert på stikkprøvekontroll av grunnbokinformasjon for 7 eiendommer i selskapet og 3 eiendommer i datterselskapene, er det ikke funnet tinglyst pantsettelse av disse eiendommene.

I lys av Hults forslag til problemstillinger, er det viktig å få avklart om det skal foretas nye og grundigere undersøkelser utover det KPMG har gjort i sin nylige eierskapskontroll.

BEHOV FOR Å SAMMENFATTE KUNNSKAPSSTATUS OG KONKLUDERE

Granskningen av dette sakskomplekset har etter hvert blitt omfattende, og ny informasjon bringes til torgs etter hvert som tiden går. Vi registrerer at det bare i forbindelse med Hjorts juridiske betenkning er delt mer enn 50 ulike dokumenter. Både utvalget selv, og flere av dets medlemmer, har drevet granskningen fremover, og havneselskapet og kommunen har gått årtier tilbake i tid for å innhente opplysninger i saken. Fortsatt er spørsmål uavklarte. Og saken har blitt konfliktfylt og skaper mye oppmerksomhet i medier og blant folk. Hva som pt. er kunnskapsstatus i saken er det også noe ulike synspunkter på.

Det synes derfor å være et behov for å bringe ytterligere klarhet i saken og at det konkluderes.

Vi ser for oss at en forvaltningsrevisjon kan ha et todelt formål:

- Det ene er å supplere kunnskapsstatus på bakgrunn av de problemstillinger som utvalget blir enige om 1. september. Fra gjennomgangen av de refererte innspillene til problemstillinger har vi notert oss tre temaer:
 - *Gjennomgang av åpningsbalansen mht. kaianlegg*
 - *Nærmere undersøkelser av utvalgte salgsprosesser*
 - *Evt. pantsettelser og sikkerhet i eiendommer ved låneopptak*
- Det andre formålet bør være å sammenfatte all informasjon i saken og i størst mulig grad trekke konklusjoner selv om ikke alle i denne saken kan gjøres til lags.

Om dette kan være en ramme for revisjonsoppdraget, er opp til utvalget å avgjøre. Dess mer presis bestillingen er, desto raskere og mer effektivt kan vi få utført oppdraget.

METODE OG DATA

Det foreligger allerede en rekke bakgrunnsdokumenter i saken, blant annet de nevnte 50 dokumentene det er vist til i vedlegg i Hjort DA sin vurdering av saken. Avhengig av hvilke problemstillinger som skal ligge til grunn for revisjonen, kan det være relevant informasjon i

denne oversikten som kan være nyttig i revisjonen. Vi forutsetter at dette er informasjon vi vil få tilgang til, i sin helhet.

Det vil være behov for å supplere den skriftlige dokumentasjonen. Det gjelder informasjon om åpningsbalansen, i den grad den finnes, og om gjennomførte salgsprosesser. Og det gjelder informasjon om lån og eventuell pant eller annen sikkerhet i eiendom.

Slik tilgang forutsetter et samarbeid med Karmøy kommune og Karmsund Havn.

Vi er for øvrig kjent med omtalen av problemstillingene i media, og denne vil inngå i det samlede datamaterialet.

Vi registrerer at Hjort DA mener at lovverk og selskapsavtale/ vedtekter på en tydelig måte klargjør rettigheter og plikter i forholdet mellom eierkommune og selskap. Vi har imidlertid også notert oss at i praksis, så er det ulike forventninger og synspunkter på hva som er kommunens styringsmuligheter og selskapets handlingsrom og frihetsgrader.

På den bakgrunn mener vi det er behov for en bredt sammensatt intervjuundersøkelse. Det gjelder sentrale personer i Karmøy kommune (ordførere, rådmann, fageksperter ol.). Undersøkelsen bør også omfatte sentrale personer i havnerådet/havnestyret – både nåværende og tidligere representanter som før har deltatt i disse eierorganene. Og det gjelder videre intervjuer i Karmsund Havn. Det kan også være personer utenfor kommunen og havneselskapet som bør intervjues.

I den grad vi finner det nødvendig, vil vi innhente ekstern bistand.

REVISJONSKRITERIER

Til problemstillingene stilles det revisjonskriterier. Revisjonskriterier er de krav og normer som tilstand og/eller praksis i kommunen måles mot. Revisjonskriterier skal være aktuelle, relevante og gyldige for kommunen. Sentrale kilder til å utlede revisjonskriterier er:

- Lov om interkommunale selskap (IKS-loven)
- Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)
- Lov om havner og farvann (havne- og farvannsloven)
- KS sine anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll
- Selskapsavtale/vedtekter for Karmsund Havn IKS
- Samarbeidsavtale e.l. om Karmsund Havn IKS
- Kommunen sin eierskapsmelding
- Vedtak i kommunestyret/ havnerådet om Karmsund Havn IKS

OMFANG OG FRAMDRIFT

Det er pt. ikke mulig å angi en timeramme for hva en forvaltningsrevisjon vil kreve. Det avhenger av hvilke problemstillinger utvalget ønsker å prioritere. På bakgrunn av

kontrollutvalgets vedtak 1. september, vil vi raskt etter møtet justere prosjektmandatet og gi et anslag på en timeramme, men samtidig påpeke at også et anslag vil være usikkert.

Prosjektet vil bli utført i samarbeid mellom avdeling for forvaltningsrevisjon og avdeling for regnskapsrevisjon i Rogaland Revisjon. Ekstern bistand vil innhentes etter behov.

Oppdraget vil bli gjennomført av:

- Revisjonsdirektør og statsautorisert revisor og jurist Rune Haukaas
- Statsautorisert revisor og oppdragsleder Kristian Berland
- Forvaltningsrevisor og siviløkonom Therese Kristiansen
- Senior forvaltningsrevisor og statsviter Ståle Opedal

Alle har lang og relevant erfaring og utgjør et tverrfaglig sammensatt prosjektteam.

Det forutsettes et tett samarbeid med representanter for kommunen og havneselskapet.

Rapport planlegges lagt fram for kontroll- og kvalitetsutvalget på utvalgets siste møte i høst 24. november eller første møte på nyåret avhengig av revisjonsoppdragets omfang.

VEDLEGG – tidslinje over noen hendelser i «havnesaken»

Tidslinja gir en oversikt over en del hendelser som går nesten 30 år tilbake i tid. Den er ikke ment å være fyllestgjørende for det store vell av hendelser som angår havneselskapet og forholdet til Karmøy kommune som en av eierne i selskapet.

Årstall	Hendelse	Beskrivelse og merknader
1992	Etablering av Karmsund havnevesen DA bestående av havnedistriktene i Karmøy og Haugesund	Kommunene gikk inn med 500.000 hver, som ble kalt «likviditet». Disposisjonslisten som ble opprettet, viste hvilke anlegg det interkommunale samarbeidet fikk ansvar for å drifte og vedlikeholde i den enkelte kommune. Balansen for første driftsår viser anleggsmidler i balansen: «Faste eiendommer» (ca. 46 mill fra Haugesund og 28 mill fra Karmøy). Tilsvarende balanseposter er imidlertid også tatt med i kommunens regnskap. Det fremgår av vedtektene § 1 til det som ble hetende Karmsund interkommunale havnevesen at havnevesenet overtok disposisjonsretten og driftsansvaret for alle anlegg som Haugesund og Karmøy havnevesen hadde ansvaret for. Videre fremgår det av § 13 at eiendomsretten til overførte anlegg etter vedtektene § 1 skulle forbli hos den enkelte kommune Karmøy kommunes Kontroll- og kvalitetsutvalg innspill til problemstillinger til Hjort DAs oppdrag: «Dersom ikke eiendommer er mottatte som tingsinnskudd i form av anleggsmidler ved etablering av selskapet og regnskapsført i åpningsbalansen, hvordan kan de da ha blitt overført til Karmsund Havn?» Havneselskapet har selv undersøkt dette. I synspunkter på revisjonsmandatet vedtatt 16.06. uttaler havneselskapet 29.06. at «Vi er klar over at det i et tidligere saksfremlegg fra saksbehandler i kommunen ble skrevet at eiendommer var langt inn som tingsinnskudd. Dette er beklagelig, da dette er feil info.» I bestilling av forvaltningsrevisjon 16.06 er hovedproblemstillingen: <i>Inngikk kommunale kaianlegg i åpningsbalansen ved opprettelsen av Karmsund Havn IKS? Og hvordan gjenspeiler dette i eierandelene tildelt kommunene?</i>
1999	Etablering av interkommunalt selskap. Eierskap utvidet med 4 kommuner. Eierstyring gjennom Havnerådet (representantskapet) og utøves av havnestyret.	Vedtektene fra 1999 viderefører blant annet bestemmelsen om at kommunene beholder eierskapet til de anleggene som stilles til disposisjon for virksomheten. Det går videre frem av disposisjonsavtalen at kommunene overlot disposisjonsretten over anlegg og eiendommer til havneselskapet for den interkommunale virksomheten. Slik Hjort DA forstår selskapsavtalen § 5 sammenholdt med disposisjonsavtalen, skulle den respektive kommune beholde eiendomsretten til de anlegg og eiendommer som var omfattet av disposisjonsavtalen. Spørsmålet er hva dette betyr. Hjorts tolkning er at «Ettersom bestemmelsen viderefører tilsvarende fra vedtektene av 1992, uten nærmere drøfting, er det naturlig å anta at hensikten var den samme som vi har tolket inn i vedtektene fra 1992.» «En vesentlig forskjell fra 1992 er at verdiene som ble stilt til disposisjon for selskapet som omdannet i 1999 ikke på samme måte som tidligere ble holdt atskilt i selskaps regnskaper basert på hvilken kommune som hadde foretatt

		innskuddet.» Med disposisjonsavtalen fulgte en oversikt over anlegg i den enkelte kommune.
2009	Endring av selskapsavtalen og klausulen om at kommunene beholdt eierskap til de anleggende som ble overført, ble tatt ut av selskapsavtalen.	I saksframlegget for Haugesund bystyre er endringen i selskapsavtalen § 5 omtalt som en «redaksjonell endring».
2013	Salg av flere eiendommer som opprinnelig var ervervet med midler fra havnekassen og som hørte under havneselskapets portefølje.	Midlene fra salget skulle benyttes til å finansiere oppgradering av småbåthavnen i Stangelandsvågen, som også hørte til havnekassen. Selve småbåthavnen skulle, som en del av omstruktureringen, tilbakeføres til kommunen vederlagsfritt. Hjort DA har vurdert salget og konkludert: «Ved havneselskapets disposisjoner knyttet til Stangelandsvågen ble midler tilhørende havne-kapitalen benyttet til andre formål enn dem som er opplistet i havne- og farvannsloven § 48 første ledd. Disposisjonene synes ikke å ha forringet havnekapitalen, men selskapet skulle antakelig ha innhentet tillatelse fra departementet etter havne- og farvannsloven § 48 tredje ledd.»
2016	Vedtak av ny eierstrategi for Karmsund Havn IKS	Selskapet disponerer og drifter på det tidspunktet 57 større og mindre havneeiendommer. Virkelig eiendomsverdi anslås til ca. kr. 1.000 mill. kr. Investert ca. 550 mill. fra 2002 – 2015 med godkjent låneramme på inntil 600 mill. I tillegg til havneområdene har kommunene gitt selskapet ansvar for en rekke offentlig kaier og allmenninger, inkludert småbåthavner. Eierne åpne for at selskapet starter en prosess hvor disse avhendes eller tilbakeføres til kommunene hvor almenne hensyn må ivaretas.
2017	Havneselskapet med anmodning til Statens Kartverk om å foreta en navneendring for 14 eiendommer som i grunnboken var oppført med Kopervik og Karmøy havnevesen som hjemmelshaver. Blant annet inngår Kopervik havn.	Hjort DA bedt om å vurdere om overføringen var i strid med selskapets vedtekter/ selskapsavtale og/eller gjeldende lov- og regelverk. Hjorts konklusjon: «Vi kan ikke se at det er grunnlag for å hevde at overføring av hjemmel til de aktuelle eiendommene var i strid med det underliggende eierforholdet i selskapet, eller krevde samtykke fra deltakerkommunene.» «Det er opp til Statens Kartverk å bedømme om den framlagte dokumentasjon vil være tilfredsstillende for å oppfylle kravene etter § 14.» «Det er ikke grunnlag for å hevde at Karmøy kommune som deltakerkommune i Karmsund Havn IKS kunne krevd å få tilbake eierskapet til eiendommer eid av Kopervik Havnevesen og Karmøy havnevesen, og disponert inntekter av salg fritt, eller til egne havnformål.»
2018	KPMG med Eierskapskontroll av Karmsund Havn IKS bestilt av kontrollutvalgene i eierkommunene, samt Bømlo kommune	KPMGs konklusjon i forhold til eierskapskontroll: «Eierstrategi og sentrale krav og normer til godt eierskap er i all hovedsak etterlevd». Konklusjon i forhold til gjennomført forvaltningsrevisjon er at «Karmsund Havn IKS har et godt styrings- og kontrollmiljø, og at det er etablert system og rutiner for å sikre at selskapet har en forsvarlig drift og etterlever sentrale regelverk.» KPMG anbefaler havneselskapet å oppdatere anskaffelsesrutiner, formalisere og gjøre kjent rutiner for kontraktsoppfølging og formalisere rutiner og maler for styring i alle faser av investeringsprosjekter.

2019	2019 solgte havneselskapet en 16 mål stor eiendom i Kopervik til et privat selskap. De aktuelle eiendommene var opprinnelig registrert i grunnboken med Kopervik og Karmøy havnevesen som hjemmelshaver, og som i 2017 ble endret slik at Karmsund Havn IKS stod som hjemmelshaver.	Kommunen ønsket å kjøpe Kopervik Havn for 17,5 millioner. Taksten på vel 35 millioner kroner var Karmøy kommunes egen takst, som var lagt til grunn for utmålingen av eiendomsskatt.. Karmøy kommune ble forespurt om de ønsket å overta eiendommen, mot vederlag til havneselskapet. Spørsmålet ble gjenstand for politisk behandling i kommunestyret, som på bakgrunn av forslag fra rådmannen, konkluderte med at det var for kostbart å overta eiendommen til det oppgitte beløpet. På bakgrunn av dette og i samråd med kommunens administrasjon, besluttet havneselskapet å selge eiendommen i det åpne markedet, jf. havnerådets Sak 14/19 «Salg av Kopervik Havn» om salgsprosessen. Spørsmålet om Karmsund Havn IKS hadde rett til å selge eiendommene på Kopervik havn i 2019 og benytte salgssummen til investeringer i den interkommunale havnevirksomheten inngikk balnt de problemstillinger som Hjort DA ble bedt om å vurdere. Hjorts konklusjon er at «Vi kan ikke se at selskapsforholdet gir noen av deltakerkommunene rett til ensidig å trekke ut enkelteiendommer fra havnevirksomheten og disponere rettslig over disse ved salg. Det følger etter vårt syn av selskapsforholdet at så lenge havnevirksomheten i Karmsund Havn IKS består, har selskapet disposisjonsrett til de anlegg og eiendommer som er lagt til selskapet, herunder det som er videreført fra det opprinnelige samarbeidet mellom Karmøy og Haugesund.»
2020	Revidert havne- og farvannslov av 2019, gjort gjeldende fra 1.1.2020.	Etter revidert havne- og farvannsloven, kan det foretas utdeling fra kommunal havnevirksomhet, og eierkommunene kan benytte de midler som hentes ut til andre formål enn havneformål. Hjorts vurdering er at dette «...endrer selvsagt ikke at dersom havnevirksomheten er etablert i et samarbeid med andre, vil jo ikke en enkelt deltaker i slikt samarbeid ensidig kunne hente ut igjen verdier som er skutt inn i selskapet.»
2020	Årsrapport Karmsund havn IKS	I løpet av 2020 har Karmsund Havn gjort en vurdering av verdier i selskapet, basert på eiendommer, kaier, driftsmidler og kontrakter. Selskapet har betydelige verdier og disse er nå over 2,5 mrd.kr.
2021	KPMG med Eierskapskontroll for Haugesund kommune	KPMG: «Forvaltningsrevisjon har ikke gjort funn som tyder på at låneopptak i Karmsund Havn IKS er i strid med vedtak og forutsetninger i kommunestyret i Haugesund.» «Dersom kommunen ønsker å begrense selskapets mulighet til å ta opp lån i datterselskapene bør kommunen vurdere å endre selskapsavtalen.» Ang. investering i lufthavndrift: «Forvaltningsrevisors vurdering er at formålet med lufthavndriften faller utenfor formålet for Karmsund Havn IKS slik det er definert i samarbeidsavtalen for selskapet.» «Forvaltningsrevisor er av den oppfatning at saksbehandlingen ikke oppfyller allmenne forventninger til god eierstyring.» «Det er avdekket at rapporteringen som finner sted mellom selskapet og kommunestyret er mangelfull i forhold til kommunen sin eierskapsmelding av 2017 mht. leddet mellom kommunestyret og representantskapet det mangler rapportering.»

2021	Kontroll- og kvalitetsutvalget har stilt en rekke spørsmål ved de opplysninger som har kommet fra kommunen, havneselskapet og Hjort DA.	Utgangspunktet for utvalgets engasjement i saken var forespørselen fra kommunestyremedlem Robin Hult til utvalgsleder 23.12.20 om å se nærmere på salget av Kopervik havn og senere overdragelse av havner fra havneselskapet til Karmøy kommune. Rådmannen ga først en tilbakemelding til utvalgets møte 17.03.21. Etter innspill fra utvalgsmedlem Thor Otto Lohne 11.04. ble saken tatt opp på ny i utvalgets møte 19.05. Hjort DA ble 30.04. gitt i oppdrag av havneselskapet og kommunen og utrede 3 problemstillinger fra oppdragsgiver, supplert med tilleggsspørsmål fra utvalget 27.05. Den juridiske betenkningen lå til grunn for rådmannens tilbakemelding til utvalgets møte 16.06. Forut for møtet ble Hjort bedt om å svare ut tilleggsspørsmål fra Lohne. Disse spørsmålene ble gitt et svar på av Hjort 16.06. Hjorts vurdering er bl.a. at Karmsund Havn kan selge «Karmøy-eiendommer» og beholde inntektene og at de kan gjøre dette uten kommunestyrets godkjenning. Videre det Hjorts vurdering at Karmøy kommune må kjøpe ut eiendommer fra havneselskapet til markedspris og salgssummen brukes til havneformål. Det er også Hjorts vurdering at hvorvidt en hjemmel er registrert på selskapet eller kommunen ikke har betydning for hvem som er reelle eier av eiendommen. Utvalget vurdering er at saken ikke er tilstrekkelig opplyst og at det er behov for en forvaltningsrevisjon.
2021	Kontroll- og kvalitetsutvalget bestiller forvaltningsrevisjon 16.06. som behandles 1.09.21.	Etter bestillingen har det kommet inn ulike innspill og synspunkter på mandatet for forvaltningsrevisjonen. Revisor har sammenfattet disse og på noen punkter bedt om nærmere klargjøring av hva utvalget ønsker å prioritere i møtet 1. september.

HAUGESUND KONTROLLUTVALG

SÆRUTSKRIFT

Tirsdag **28. september 2021** ble det avholdt møte i Haugesund kontrollutvalg under ledelse av utvalgets leder Gudvin Selsås.

MØTESTED:	Haugesund rådhus, bystyresalen
MØTESTART/MØTESLUTT:	Kl. 14.00 – kl. 16.00
MØTENDE MEDLEMMER:	Gudvin Selsås (H), Marte Lysaker (SV), Camilla Klovning Strømø (Frp), Kari Louise Mæland (Krf), John Malvin Økland (H), Anna Kari Rasmussen (H), Gudrun Caspersen (Ap), Arne Sjursen (PP), Svein Abrahamsen (V), Frank Hendrikse (MDG) og Tor Inge Vormedal (Sp) fra sak 31
MØTENDE VARAMEDLEMMER:	1. vara Jan Lothe (H) og 1. vara Geir Jørgensen (R)
FORFALL:	Ingen
FRA SEKRETARIATET MØTTE:	Seniorrådgiver Odd Gunnar Høie, Haugaland Kontrollutvalgssekretariat IKS
FRA ROGALAND REVISJON IKS:	Revisjonsdirektør/oppdragsansvarlig revisor Rune Haukaas og statsaut. revisor Deanne Kvammen
FRA ADMINISTRASJONEN:	Kommunedirektør Ole Bernt Thorbjørnsen, kommunaldirektør teknisk Bjørnar Måleng i sak 31 og kommunaldirektør helse, omsorg og sosiale tjenester Knut Arne Askeland i sak 32
ANDRE SOM MØTTE	Ingen
MERKNADER TIL INNKALLING:	Ingen
MERKNADER TIL SAKLISTE:	Ingen

FØLGENDE SAK BLE BEHANDLET:

SAK 33/21 DELTAKELSE I FORVALTNINGSREVISJON OM KARMSUND HAVN IKS OG KOMMUNALE HAVNER OG KAIANLEGG

Sekretariatets innstilling:

1. Haugesund kontrollutvalg deltar i en felles forvaltningsrevisjon om Karmsund Havn IKS og kommunale havner og kaianlegg, med utgangspunkt i utkastet til prosjektmandat som foreligger fra Rogaland Revisjon IKS.
2. Rammen for prosjektet settes til inntil 400 timer. Haugesund sin andel vil utgjøre inntil 200 timer. Dersom øvrige eierkommuner ønsker å delta i forvaltningsrevisjonen betaler disse i henhold til sin prosentvise eierandel.
3. Haugesund kontrollutvalg utsetter oppstart av prosjektet om «Vold og trusler i skolen», jfr. vedtak i møtet 31.08.21, sak 27/21, til slutten av året. Det kan brukes inntil 150 timer av årets budsjett på dette prosjektet.
4. Haugesund kontrollutvalg har følgende innspill/tillegg til foreslåtte temaer.....

Behandling i kontrollutvalget 28.09.21:

Utvalgsleder innledet om saken og orienterte om møtet han hadde hatt samme dag med ordfører og kommunedirektør. Leder ønsket ikke at Haugesund skulle delta i en forvaltningsrevisjon i samarbeid med Karmøy nå. Han fremmet et forslag om at Haugesund gjorde sine egne juridiske vurderinger:

«Haugesund kontrollutvalg anmoder kommunedirektøren om å avklare eierforhold og disposisjonsrett knyttet til de eiendommer som Karmsund Havn IKS disponerer innenfor Haugesund kommune sine grenser, og deretter vurdere om det er nødvendig å gjøre endringer i selskapsavtalen».

Kommunedirektøren gav sin tilslutning til forslaget. Medlemmene drøftet leder sitt forslag. Flere tok til orde for å støtte forslaget, og mente det var unødvendig med en forvaltningsrevisjon om dette selskapet nå.

Tor Inge Vormedal foreslo at de andre eierkommunene måtte gjøre vedtak om å delta i en felles forvaltningsrevisjon, før eventuelt Haugesund deltok. Vormedal sitt forslag fikk ikke gjennomslag.

Ved votering fikk innstillingen fra sekretariatet 0 stemmer. Leder sitt forslag ble vedtatt med 10 stemmer (1 blank – Strømø).

Vedtatt i kontrollutvalget 28.09.21:

Haugesund kontrollutvalg anmoder kommunedirektøren om å avklare eierforhold og disposisjonsrett knyttet til de eiendommer som Karmsund Havn IKS disponerer innenfor Haugesund kommune sine grenser, og deretter vurdere om det er nødvendig å gjøre endringer i selskapsavtalen.

Rett utskrift: Odd Gunnar Høie

KARMØY KONTROLL- OG KVALITETSUTVALG

SÆRUTSKRIFT

Onsdag **1. september 2021** ble det avholdt møte i Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg under ledelse av utvalgets leder Tor Inge Melhus.

MØTESTED:	Karmøy Rådhus, formannskapssalen
MØTESTART/MØTESLUTT:	kl. 18.10 – kl. 21.00
MØTENDE MEDLEMMER:	Tor Inge Melhus (KL), Linn Utseth (H), Thor Otto Lohne (A), Torunn Tvedt (KrF) og Bjørn Hundhammer (FrP)
MØTENDE VARAMEDLEM:	1. vara Maria Kalstø (MDG)
FORFALL:	Elisabeth Kalstø (MDG) og Ørjan Fjellkårstad (Sp) – kort varsel
FRA SEKRETARIATET MØTTE:	Daglig leder/utvalgssekretær Toril Hallsjø, Haugaland kontrollutvalgssekretariat IKS
FRA REVISJONEN MØTTE:	Oppdragsansvarlig revisor/rev.dir Rune Haukaas, oppdragsansv. forvaltningsrev. Silje Nygård og revisor Deanne Kvammen, Rogaland Revisjon IKS t.o.m. sak 33/21
FRA ADMINISTRASJONEN:	Rådmann Vibeke Vikse Johnsen og næringssjef Per Velde
ANDRE SOM MØTTE:	Reiselivssjef Vagleik Dueland, Destinasjon Haugesund & Haugaland AS i sak 27/21
MERKNADER TIL INNKALLING:	Ingen.
MERKNADER TIL SAKSLISTE:	Utvalgsleder varslet sak under evt. om møtedato

FØLGENDE SAK BLE BEHANDLET:

**SAK 32/21 PROSJEKTMANDAT FOR FORVALTNINGSREVISJON OM
KARMSUND HAVN IKS OG KOMMUNALE HAVNER OG
KAIANLEGG OG SØKNAD OM TILLEGGSBEVILGNING**

Sekretariatets innstilling:

Karmøy kommunestyre bestiller forvaltningsrevisjon om Karmsund Havn IKS og kommunale havner og kaianlegg» i tråd med det utkast til prosjektmandat som foreligger fra Rogaland Revisjon IKS (med eventuelle endringer/ tillegg som blir vedtatt i møtet).

Rammen settes til inntil 400 timer.

Karmøy kommunestyre vedtar en tilleggsbevilgning på kr 384 000 til ansvarsområde Kontroll og revisjon til dekning av forvaltningsrevisjonsrapport om kommunale havner.

Bevilgningen dekkes over konto 1490 – reservert til tilleggsbevilgninger.

Utvalgsleder får fullmakt til å godkjenne endelig mandat i samråd med sekretariatet.

Behandling i kontroll- og kvalitetsutvalget 01.09.21:

Utvalgsleder innledet. Han mente var rett å få klarhet i hva som skjedde ved opprettelsen av samarbeidet i 1992 og etableringen av IKS i -99. Revisjonsdirektør Haukaas framhevet at det var viktig å få vite hva utvalget ønsket med revisjonen, da det var kommet inn mange innspill underveis i bestillingen.

Thor Otto Lohne hadde med seg et ferdigskrevet innlegg i 5 punkter, som han mente var viktig å få med i mandatet.

Ett punkt omhandlet vurderingen rundt hans habilitet tatt opp i forrige møte. Utvalgsleder mente det måtte skilles mellom sak og person, og han satte fram forslag om at noen reaksjon om beklagelse fra KH ikke var aktuelt ta med i mandat eller vedtak. Ved votering fikk forslaget 5 mot 1 stemme (Lohne) og punkt 3 var ikke aktuelt å ta med i prosjektet.

De øvrige punktene omhandlet blant annet:

Hadde Karmsund Havn rett til å selge eiendommer uten samtykke fra Karmøy kommune og inntektsføre salgene?

Er det noe klanderverdig knyttet til salgene av eiendommene?

Var dette fremstøtet rettet mot Kartverket en lovlig fremgangsmåte i forhold til eierkommunen Karmøy? Var politikerne i Karmøy kommune klar over at dette? Er Karmøy kommunes interesse ivaretatt? Kan det forevises fra Kartverket at dette er en vanlig metode fra andre havnevesen i Norge?

Om Karmøy kommunes interesser ble ivaretatt mht. kunnskapen om ny havne- og farvannslov ved salg av Kopervik Havn?

Om Karmøy kommunes interesser blir ivaretatt mht. til tiltak rettet mot offentlig virksomhet for å sikre konkurranse og KHs planer om omdannelse til AS?

Lohne sine korrigerte kommentarer/innspill følger protokollen som vedlegg.

Utvalgsleder Melhus støttet innspillene og var opptatt av at Karmøy kommune ikke gir fra seg verdier. Bjørn Hundhammer mente også at det var viktig å finne eierbrøkene av eierskapet i selskapet, spesielt dersom selskapet skulle omdannes til AS.

Rådmannen var skeptisk til å bruke så mye ressurser på hva som hadde skjedd tidligere. For henne var det viktigst hva som ville skje framover. Utvalget drøftet ressursbruken. Revisor kunne ikke pr i dag angi eksakt timetall, men kunne gi tilbakemelding underveis i arbeidet.

For å avgrense undersøkelsene ble utvalget enig om å velge ut salgene av Kopervik Havn, allmenningen i Skudeneshavn og eiendommer i Monsavika.

Utvalget mente at kommunen måtte ta tak i dette med eierandel og mente det burde være et interkommunalt prosjekt å få nærmere avklaring rundt eiendomsforholdene. Utvalget ønsket å invitere de andre kontrollutvalgene til å være med i finansiering av revisjonskostnadene.

Enstemmig vedtak i kontroll- og kvalitetsutvalget 01.09.21 og innstilling til kommunestyret:

Karmøy kommunestyre bestiller forvaltningsrevisjon om Karmsund Havn IKS og kommunale havner og kaianlegg» i tråd med det utkast til prosjektmandat som foreligger fra Rogaland Revisjon IKS med tillegg og nærmere utdyping i vedlegg fra Thor Otto Lohne og i behandling i møtet.

Rammen settes til inntil 400 timer.

Karmøy kommunestyre vedtar en tilleggsbevilgning på kr 384 000 til ansvarsområde Kontroll og revisjon til dekning av forvaltningsrevisjonsrapport om kommunale havner. Bevilgningen dekkes over konto 1490 – reservert til tilleggsbevilgninger.

Utvalgsleder får fullmakt til å godkjenne endelig mandat i samråd med sekretariatet.

Karmøy kommunestyre ber kontroll- og kvalitetsutvalget invitere kontrollutvalgene i Haugesund, Tysvær, Bømlo, Sveio og Bokn til å delta i forvaltningsrevisjonen av Karmsund Havn IKS i tråd med utkast til prosjektplan. Kostnadsfordeling blir etter eierandel (38,46 %, 7,69 % eller 3,85 %/).

Rett utskrift:

Toril Hallsjø (sign.)
Daglig leder/ sekretær

SAK 32/21 Prosjektmandat for forvaltningsrevisjon om Karmsund Havn IKS og kommunale havner og kaianlegg

Vedlegg til protokoll 0.09.21- Karmøy Kontroll- og kvalitetsutvalg

Fra utvalgsmedlem Thor Otto Lohne:

Bakgrunn

- Utvalget tok opp saken i møtet 27.01.21 (sak 7/21) etter oppfordring fra kommunestyremedlem Robin Hult. Kontrollutvalget ba om vurdering/tilbakemelding fra rådmannen om eiendomsforholdene knyttet til havner og kaianlegg.
- Rådmannens vurdering/tilbakemelding ble presentert i møtet 17.03.21 (sak 12/21). Undertegnede påpekte i e-post i etterkant av møtet at denne tilbakemeldingen synes å ha to feil; a) regler om havnekapital = eierskap, b) Karmøy-kaier er gått inn som tingsinnskudd. Rådmannens tilbakemelding ble deretter trukket.
- Utvalget vedtok i møtet 19.05.21 (sak 18/21) om ny tilbakemelding fra rådmannen. I saksframlegg til maimøtet ble det informert om at det var bestilt en juridisk betenkning rundt eiendomsforholdene. Advokat Kristin Bjella i advokatfirmaet Hjort DA var engasjert. Bjella var blitt bedt av Karmsund Havn om å utrede noen problemstillinger. Bjella ble også bedt av kontrollutvalget om å utrede noen andre problemstillinger.
- Bjella sin juridisk betenkning fulgte saken til møtet 16.06.21 (sak 24/21). Ikke alle problemstillinger ble tilstrekkelig drøftet eller besvart. Viktigst var allikevel at Bjellas drøfting tar som premiss at Karmøy kommune krevde å få tilbake eierskapet til eiendommer når problemstillingen var at Karmsund Havn ville avhende. Videre mener jeg Bjella sa i møtet at hun forutsetter en eller annen form for «oppgjørsmekanisme» kommunene seg imellom.
- Junimøtet besluttet å bestille et forvaltningsrevisjonsprosjekt. Kontrollutvalget mente en avklaring evt. eierforhold/andel innbrakt i selskapet var viktig.
- Først i etterkant av juni møtet - og etter beslutning om forvaltningsrevisjonsprosjekt - uttrykker Karmsund Havn at en nærmere undersøkelse av åpningsbalansen ikke vil gi klare konklusjoner i saken om salget av Kopervik havn i 2019.
- Rogaland Revisjon registrerer at saken utvikler seg etter hvert som det kommer ny informasjon. Det er jeg helt enig i. Det er også ulike synspunkter på hva som bør være problemstillingene i revisjonen. Her er mine forslag til 4 punkter.

1. Problemstillingene i min e-post 12.07.

- Å gjennomgå et utvalg salgsprosesser for å bringe på det rene hvordan de er håndtert, vil være en oppfølging av de to første problemstillingene i e-post 12.07.

1. Hadde Karmsund Havn rett til å selge eiendommer uten samtykke fra Karmøy kommune og inntektsføre salgene.
2. Er det noe klanderverdig knyttet til salgene av eiendommene. Det er nå bl.a. oversendt sekretariatet et varsel om salg av 3 eiendommer i Monsavik.

En nærmere undersøkelse noen utvalgte salg kan gi mer informasjon om selve salgsprosessen, hva slags dialog det var mellom ulike aktører, og hvordan salgene ble håndtert i praksis. Det kan supplere allerede foreliggende fakta i saken, og gi grunnlag for å trekke endelige konklusjoner.

2. Ettergåelse av «erklæring av å være hjemmelshaver»

- Av inngåtte avtaler fremgår at kommunene stilte sine havneanlegg og eiendommer som fantes på avtaletidspunktet i kommunen til disposisjon for samarbeidet, men hver kommune skulle beholde eierskapet til disse. Eiendommer, kaier, driftsmidler og kontrakter verdsettes nå til 2,5 mrd.kr. Hvordan skal verdiene av eiendommer/areal og kaiene vurderes og hensyntas i en utvikling. Dette har vært og er den «gordiske knute». Temaet har vært diskutert blant i flere omganger.
 1. I 2007 hadde en som forslag at eventuelle inntekter ved salg av anlegg som tidligere har vært anskaffet med midler fra Skudeneshavn, Kopervik og Karmøy havnevesen skal avsettes på fond for investering i Husøy trafikkhavn. Ved en eventuell fremtidig oppløsning av selskapet, skal slike salgsmidler tilbakeføres Karmøy kommune før selskapets eierandeler fordeles mellom samtlige eiere i selskapet etter eierandel. Dette gjelder også salg av eiendom tilhørende Karmøy kommune, som er reinvestert gjennom Karmøy havnevesen IKS i nye anlegg i området ved Husøy.
 2. I 2016 og i eierstrategien uttrykkes det at eierne kan gi selskapet kapitaltilgang på flere måter; bl.a. gjennom real eller tingsinnskudd, men at den relative eierposisjon ikke endres mellom kommunene. Dette tilsier da at salget av Kopervik havn kan anses som et tingsinnskudd, og at de øvrige kommuner skal skyte inn forholdsmessig et tilsvarende beløp.
 - Denne «gordiske knute» løste Karmsund Havn i et fremstøt rettet mot Kartverket med «erklæring av å være hjemmelshaver». Karmsund havn kom i posisjon til å behandle avhending av Karmøy kommune sine eiendommer med vedtak i Havnerådet i stedet for i kommunestyret i Karmøy kommune.
 - Var dette fremstøtet rettet mot Kartverket en lovlig fremgangsmåte i forhold til eierkommunen Karmøy? Var politikerne i Karmøy kommune klar over at dette? Er Karmøy kommunes interesse ivaretatt? Var dokumentasjonen som ble oversendt tilstrekkelig opplysende? Kan det forevises fra Kartverket at dette er en vanlig metode fra andre havnevesen i Norge?
- ## 3. Synspunkter på om Karmøy kommunes interesser ble ivaretatt mht. kunnskapen om ny havne- og farvannslov
- Når Karmsund Havn solgte Kopervik havn m.f. (med hastverk mener mange), var ny havne- og farvannslov under oppseiling. Her tas begrepet «Havnekapital» helt bort.

Etter ny havne- og farvannslov kan det foretas utdeling fra kommunal havnevirksomhet, og eierkommunene kan benytte de midler som hentes ut til andre formål enn havneformål.

- Hjorts konklusjon er at «Vi kan ikke se at selskapsforholdet gir noen av deltakerkommunene rett til ensidig å trekke ut enkelteiendommer fra havnevirksomheten og disponere rettslig over disse ved salg. Det følger etter vårt syn av selskapsforholdet at så lenge havnevirksomheten i Karmsund Havn IKS består, har selskapet disposisjonsrett til de anlegg og eiendommer som er lagt til selskapet, herunder det som er videreført fra det opprinnelige samarbeidet mellom Karmøy og Haugesund.»
- Men her er det – som allerede nevnt - ingen som vil «trekke ut». Det er Karmsund Havn som vil selge eiendommer/area, kaier som vurderes å ha verdi for 3. part og levere tilbake det som vurderes ikke å ha verdi. (Det er dokumentasjon på at noen av disse «tilbakeleverings-kaiene» også er opparbeidet med havnekassens midler, men Karmsund Havn velger ikke å overta disse da hjemmel står på kommunen.)
- Innholdet i ny havne- og farvannslov var kjent når salg av Kopervik havn og andre ble gjennomført. Er Karmøy kommunes interesser ivaretatt? Hva hadde konsekvensen vært for salget om saken om Kopervik havn (og andre) hadde blitt utsatt til 2020. Kunne Karmøy kommune krevd at salg ikke ble iverksatt og eiendommen overført vederlagsfritt eller at alle inntektene tilfalt eierkommunen? Det er mer enn 40 MNOK dette gjelder.

4. Synspunkter på om Karmøy kommunes interesser *blir* ivaretatt mht. tiltak rettet mot offentlig virksomhet for å sikre konkurranse

- Hjelmeng-utvalget har sett på konkurranseforholdene mellom offentlig og privat virksomhet. Dette fordi ESA i 2015 og 2016 åpnet sak mot Norge. ESA hevdet at offentlige aktører fikk en fordel når de konkurrerte med private aktører, og at det kunne være i strid med EØS-avtalen. Hjelmeng-utvalget drøftet fire tiltak rettet mot offentlig virksomhet for å sikre konkurranse på like vilkår med private virksomheter og at EØS-regelverket blir overholdt. De fire tiltakene var: a) adskilte regnskap, b) skatteplikt på økonomisk aktivitet, c) anvendelse av markedsaktørprinsippet (dvs. opptre som en rasjonell investor) og d) selskapsmessig utskilling av slik økonomisk aktivitet.
- Havnedirektøren snakket i siste møte i (sak 21/21) om plan for omdannelse til AS. Det kan synes som om slik omdannelse vil skje. I løpet av 2020 har Karmsund Havn gjort en vurdering av verdier i selskapet, basert på eiendommer, kaier, driftsmidler og kontrakter. Selskapet har betydelige verdier og disse er nå over 2,5 mrd.kr. Kopervik kommune/Karmøy kommune har stilt eiendommer/areal og kaier til rådighet for kroner 0 for at kommunal havnevirksomhet skal utvikles. Det er forventningsrett at en % av Karmsund Havn er verd minst 25 MNOK.
- Det blir meget merkelig om verdiene av disse eiendommer/areal og kaier ikke skal reflekteres i eierposten. Dette blir spesielt betydningsfullt når selskapet kan bli et AS med verdier som kan realiseres. Blir Karmøy kommunes interesser ivaretatt? Hvordan skal en da forholde seg som eier?

TIL Karmsund Havn IKS og Karmøy kommune
FRA Advokatfirmaet Hjort DA v/advokat (H) Kristin Bjella og advokat Kristian Brandt
DATO 7. juni 2021

Karmsund Havn IKS – salg av eiendom

1 Innledning

1.1 Oppdraget

Advokatfirmaet Hjort er ved epost 30. april 2021 gitt i oppdrag av Karmsund Havn IKS og Karmøy kommune å gi en utredning av følgende problemstillinger:

1. *Var Karmsund Havns overføring av hjemmel for eiendommer tilhørende Karmøy havnevesen og Kopervik havnevesen i 2017 i strid med selskapets vedtekter/selskapsavtale?*
2. *Hadde Karmsund Havn IKS rett til å overføre hjemmelen fra Kopervik Havnevesen og Karmøy Havnevesen i tråd med regelverk, herunder havne – og farvannslovens regler om havnekassen (jfr. lov om havner av farvann av 08. juni 1984 nr. 51 §23)?*
3. *Kunne havnens eier, Karmøy kommune, krevd eierskapet til eiendommer eid av Kopervik Havnevesen og Karmøy havnevesen, og således disponert inntekter av salg fritt, eller til egne havneformål?*

Oppdraget har sin bakgrunn dels i at Karmsund Havn IKS i 2017 rettet en anmodning til Statens Kartverk om å foreta en navneendring for 14 eiendommer som i grunnboken var oppført med henholdsvis Kopervik og Karmøy havnevesen som hjemmelshaver, dels i at havneselskapet i 2019 solgte en av disse eiendommene til et privat selskap og investerte salgssummen i ny havnevirksomhet.

Karmøy kommunes Kontroll- og kvalitetsutvalg er bedt om å vurdere saken. Etter deres møte med etterfølgende spørsmål til kommunen, er vi bedt om å gi en vurdering av følgende tilleggsspørsmål, jf. epost 27. mai 2021:

1. *Dersom ikke eiendommer er mottatte som tingsinnskudd i form av anleggsmidler ved etablering av selskapet og regnskapsført i åpningsbalansen, hvordan kan de da ha blitt overført til Karmsund Havn?*

2. *Hvilke samtykker er nødvendig, finnes og er lagt til grunn for overføring av hjemmel for eiendommer?*
3. *Er dokumentasjon som er gitt Kartverket av Karmsund Havn som grunnlag for å være hjemmelshaver for eiendommer tilstrekkelig/fullstendig?*

Utover dette ønskes det også en avklaring vedrørende Stangelandsvågen. I saksfremlegg i Karmøy kommune (vedlegg 17), ble det vedtatt salg av tre eiendommer som skulle finansiere oppgradering av Stangelandsvågen. Av vedlegg til saksfremlegget (Vedlegg 23 i vår mappe delt med dere- vedlagt her og kalt «Rehab Stangelandsvåegn») fremgår det at for to av eiendommene var hjemmelen tilhørende Karmøy og Kopervik havnevesen. Den siste eiendommen var eid av Karmøy kommune. Ytterligere finansiering skulle dekkes av Karmsund Havn IKS. Det ønskes derfor en avklaring på om bruk av havnekassens midler til finansiering av oppgraderingen av Stangelandsvågen var i strid med havne – og farvannsloven.

Når det gjelder tilleggsspørsmål 1, har havneselskapet i etterfølgende korrespondanse med oss opplyst at de selv ser nærmere på dette. Vi går derfor ikke inn på dette spørsmålet i dette notatet.

Vi har fått oversendt en rekke bakgrunnsdokumenter som grunnlag for vår gjennomgang, og har inntatt en oversikt over disse dokumentene i Vedlegg 1 til dette notatet. Vår gjennomgang av det faktiske grunnlaget for saken er begrenset til disse dokumentene og det som før øvrig er opplyst fra Karmsund Havn IKS. Vi nevner at vi også er kjent med omtalen av problemstillingene i media, men vi har i vår gjennomgang forholdt oss til den dokumentasjon som er inntatt i Vedlegg 1.

1.2 Notatets innhold

Havne- og farvannslovens regler om forvaltning av kapital har satt rammene for havneselskapers og kommunale eieres handlingsrom for bruk av midler og kapital som har hørt eller hører til havnevirksomheten etter loven. I punkt 3 gir vi derfor først en kort oversikt over de rettslige rammene som danner utgangspunktet for drøftelsene videre i notatet. I punkt 4 gis en gjennomgang av sakens bakgrunn. Våre vurderinger fremgår av punkt 5, 6 og 7. Vi har valgt å behandle spørsmålet om kommunens og havneselskapets eierskap til eiendommer (spørsmål 3) før spørsmål om rett til å overføre hjemmelen til de samme eiendommene (spørsmål 1 og 2 i oppdraget). For en oppsummering av notatets hovedkonklusjoner viser vi til punkt 2.

2 Oppsummering og hovedkonklusjoner

- Det er ikke grunnlag for å hevde at Karmøy kommune som deltakerkommune i Karmsund Havn IKS kunne krevd å få tilbake eierskapet til eiendommer eid av Kopervik Havnevesen og Karmøy havnevesen, og disponert inntekter av salg fritt, eller til egne havnformål. Selskapsforholdet gir ingen av deltakerkommunene rett til ensidig å trekke ut enkelte eiendommer fra havnevirksomheten og disponere rettslig over disse ved salg. Det følger etter vårt syn av selskapsforholdet at så lenge havnevirksomheten i Karmsund Havn IKS består, har selskapet disposisjonsrett til de anlegg og eiendommer som er lagt til selskapet, herunder det som er

videreført fra det opprinnelige samarbeidet mellom Karmøy og Haugesund.

- Vi kan ikke se at det er grunnlag for å hevde at overføring av hjemmel til de aktuelle eiendommene var i strid med det underliggende eierforholdet i selskapet, eller krevde samtykke fra deltakerkommunene. Vi kan heller ikke se at denne disposisjonen var i strid med havne- og farvannslovens dagjeldende regler om havnekapital. Uansett endringen i hva som var tinglyst, ville det underliggende eierforholdet til eiendommene bestå i forholdet mellom havneselskapet og deltakerkommunen. Det avgjørende spørsmålet ville uansett være om Karmsund Havn IKS ville ha rett til å selge eiendommene, og uten forutgående samtykke fra kommunen.
- Kravet til endring etter tinglysingsloven § 14 er at det må dokumenteres eller vises som utvilsomt at vedkommende som ber om å få endret hjemmel er riktig hjemmelshaver. Brevet fra Karmsund Havn IKS til Statens Kartverk om endring av hjemmel redegjør for at selskapet er en videreføring av de tidligere rettssubjektene, at de har samme organisasjonsnummer og beskriver hvilke eiendommer dette gjelder. Det er opp til Statens Kartverk å bedømme om den framlagte dokumentasjon vil være tilfredsstillende for å oppfylle kravene etter § 14.
- Ved havneselskapets disposisjoner knyttet til Stangelandsvågen ble midler tilhørende havnekapitalen benyttet til andre formål enn dem som er opplistet i havne- og farvannsloven § 48 første ledd. Disposisjonene synes ikke å ha forringet havnekapitalen, men selskapet skulle antakelig ha innhentet tillatelse fra departementet etter havne- og farvannsloven § 48 tredje ledd.

3 Kort om overordnede rettslige rammer

3.1 Innledning

Problemstillingene i saken gjelder hvilke fullmakter Karmsund Havn IKS har hatt til å disponere rettslig over eiendom som tidligere var omtalt som eid av henholdsvis Kopervik og Karmøy havnevesen. Spørsmålet er om havneselskapet ved dette har disponert urettmessig over eiendom som tilhørte Karmøy kommune, og om kommunen hadde hatt rett til å hente disse eiendommene ut av selskapet uten vederlag, og å deretter disponere midlene fritt, eventuelt til egne havneformål.

I denne sammenheng må det vurderes dels hva deltakerne i selskapet har avtalt seg imellom da selskapet ble stiftet/samarbeidet ble inngått, og hva som gjaldt da disposisjonene ble foretatt. Ettersom samarbeidene er etablert tilbake i tid, må det også ses hen til hvilke rettslige rammer som gjaldt da dagens samarbeid i IKS ble etablert, og også det rettslige rammeverket for forløperen til dette IKS-et.

3.2 Selskapsrettslige rammer

Karmsund Havn IKS er et interkommunalt selskap organisert etter lov om interkommunale selskaper (IKS-loven)¹. Deltakerne i selskapet har bundet seg til samarbeid om havnevirksomheten i henhold til inngått selskapsavtale og disposisjonene knyttet til denne. Selskapsavtalen og

¹ LOV-1999-01-29-6

bakgrunnen for opprettelsen av selskapet er avgjørende for å bestemme hvilket innskudd eierne har ment å gjøre i virksomheten, og hvordan eierskapet til selskapet skal være fordelt mellom dem. Det samme gjelder om og i så fall i hvilken grad det skal være anledning til å ta ut igjen midler fra virksomheten. Uansett hva som er bestemt om dette, må slikt uttak følge selskapsrettslige lovbestemte rammer, og uttak fordeles etter eierbrøk i selskapet med mindre annet er særskilt bestemt. Dersom en eier skal ha rett til å hente ut igjen innskutte midler utenom reglene om utbytte/uttak fra selskapet, må det finnes et særlig grunnlag for dette i avtale eller annet.

3.3 Havne- og farvannslovens regler

Kommuners havnevirksomhet reguleres av havne- og farvannsloven. Når kommuner samarbeider om havnevirksomhet, må de forholde seg til dette regelverket i tillegg til det selskapsrettslige og kommunalrettslige. Någjeldende havne- og farvannslov ble vedtatt i 2019, og trådte i kraft 1.1.2020². Både någjeldende og tidligere havne- og farvannslov har særlige bestemmelser om kommunale havners handlefrihet over egen kapital og eiendom. En vurdering av salget av eiendom fra havneselskapet og bruken av salgssummen må derfor vurderes ikke bare i forhold selskapsrettslige rammer som lov om interkommunale selskaper og selskapsavtalen, men også i forhold til dette lovverket særskilt.

Den nye havne- og farvannsloven endret de tidligere reglene om kommunalt eide havners forvaltning av kapital. Etter tidligere lov kunne ikke midler som hørte til havnevirksomhet brukes til annet enn havneformål, og eierkommuner kunne ikke hente ut midler fra havnevirksomheten og nytte dem til andre formål enn havn. Den nye loven gir de kommunale eierne større frihet enn før til å hente ut kapital fra selskapet og å bruke slikt utbytte til andre formål enn havn. Etter den nye havne- og farvannsloven kan det deles ut midler fra et kommunalt eid havneselskap, men også den nye loven stiller vilkår for at slik utdeling kan skje. Disse rammene for utdeling fra kommunal havnevirksomhet kommer i tillegg til alminnelige selskapsrettslige rammer for utbytte.

Disposisjonene i 2017 og 2019 må vurderes etter dagjeldende havne- og farvannsloven av 2009³ når det gjelder hvilke rettslige rammer som gjaldt for handlefriheten til selskapet og kommunedeltakerne.

Det er også relevant å se på hvilke regler for forvaltning av havneverdier som gjaldt da samarbeidet mellom Karmøy og Haugesund kommune ble inngått, og da det utvidede interkommunale samarbeidet ble stiftet i 1999. Da disse samarbeidene kom i stand, gjaldt havne- og farvannsloven av 1984⁴. Det samme gjelder for samarbeidet mellom Karmøy og Haugesund, som ble inngått i 1992. Det fulgte av dagjeldende lov at midler knyttet til havnevirksomheten bare kunne nyttes til havneformål, og at slike midler var beskyttet mot bruk til andre formål enn havn.

² LOV-2019-06-21-70

³ LOV-2009-04-17-19

⁴ LOV-1984-06-08-51

4 Sakens bakgrunn

Kopervik Havnevesen, som ble stiftet i 1860, ble slått sammen med Skudeneshavn havnedistrikt i 1982, og kalt Karmøy havnevesen. Fram til 1992 hadde kommunene Haugesund og Karmøy egne havnedistrikt og egen havnevirksomhet. Haugesund og Karmøy gikk i 1992 sammen om et interkommunalt samarbeid i sine havnedistrikter.

Av avtalen Haugesund og Karmøy inngikk i 1992 fremgår i punkt 3 at de to kommunene stilte sine havneanlegg og eiendommer som fantes på avtaletidspunktet i kommunen til disposisjon for samarbeidet, men hver kommune skulle beholde eierskapet til disse. Havne- og farvannsloven av 1984 § 12 ga hjemmel til å etablere interkommunalt samarbeid om havnene, og slik at kommunelovens regler om interkommunalt samarbeid skulle gjelde så langt det passet.

Det fremgår av avtalen av 1992 at de to kommunene skulle arbeide for å innlemme flere kommuner i samarbeidet. Dette arbeidet ble slutført i 1999, da de øvrige (nåværende) eierkommunene kom inn i samarbeidet. På denne tiden var det foreslått ny lov om interkommunale selskaper. Loven ble vedtatt i 1999, og tidligere interkommunale samarbeid etter dagjeldende kommunelov § 27 ble gitt en overgangsperiode til å omorganisere seg til den nye selskapsformen.

Av dokumentene vi har fått oversendt fra beslutningsprosessen i Karmøy kommune i 1999, fremgår at det ble gjort vurderinger av hvordan den kapitalen Karmøy og Haugesund kommune hadde etablert i det eksisterende samarbeidet skulle håndteres i det nye samarbeidet. I et brev fra Karmsund havnevesen til kommunene Haugesund og Karmøy 2. februar 1999 ble det oversendt utkast til nye vedtekter, en utredning av advokat Eikesdal 18. januar 1999 og havneadministrasjonens innspill til advokatens forslag. Advokat Eikesdal hadde utarbeidet forslag til vedtekter for det nye samarbeidet, og drøftet hvordan den kapitalen som var opparbeidet i Karmsund havnevesen kunne håndteres fremover. I sin kommentar til forslag til vedtektene § 5 skrev han at Karmøy og Haugesund kunne opprettholde det innskudd de hadde gjort, og videre at:

«Den egenkapital som er opparbeidet i tillegg pr 31.12.1999 – anslagsvis kr 30 mill.-, er det meningen at Karmøy og Haugesund skal overta, ved utdeling fra selskapet, før de øvrige kommuner trer inn med sine innskudd m.v. Det er en forutsetning at de midler som således utdeles til Karmøy og Haugesund, forblir i selskapet som ansvarlig lån fra Karmøy og Haugesund. Det er videre en forutsetning at disse lån skal betjenes og nedbetales før eiernes innskudd betjenes/tilbakebetales. På den annen side er det også en forutsetning at ingen betjening/tilbakebetaling skal finne sted uten at dette er forenlig med selskapets økonomiske stilling, også i et lengre perspektiv.»

Advokat Eikesdal påpekte at det måtte undersøkes nærmere om en slik ordning ville være mulig innenfor havne- og farvannslovens rammer. Havneadministrasjonen var ikke enig i dette forslaget, og deres forslag av 28. januar 1999 var at det ikke skulle etableres ansvarlige lån fra kommunene. I forslaget heter det videre:

«I stedet opprettholdes føringen av egenkapitalkonti – f eks slik:

- *egne kapitalkonti for innskutt egenkapital (foreløpig kr 500 000 fra Haugesund og Karmøy)*
- *egne egenkapitalkonti for alle deltagerkommunene for fordeling av fremtidige overskudd etter f eks 01.01.2000*
- *opptjent egenkapital etter f eks 31.12.1999 kan tillegges et av de to ovennevnte alternativer*
- *i havnevesenets offisielle regnskap antas det tilstrekkelig å vise egenkapitalen i ett beløp, alt i to beløp som innskutt og opptjent egenkapital (spesifikasjon mellom deltagerkommunene forutsettes ført på underkonti av egenkapitalkonto)»*

Vi er ikke kjent med hvordan dette forslaget ble behandlet i kommunens møte i januar 1999, men av senere dokumenter ser det ut til at dette forslaget ble videreført, og vi forstår det slik at det ikke ble etablert noe ansvarlig lån fra de to opprinnelige samarbeidskommunene.

Vi har fått oversendt dokumentasjon fra Karmøy kommunes vedtak 21. juni 1999 om godkjenning av forslag til selskaps- og deltageravtale for et utvidet havnesamarbeid, og disposisjonsavtale for havne- og kaianlegg som skulle inngå i forvaltningsporteføljen ved utvidelse av Karmsund havnedistrikt. Her ble § 5 om deltakernes innskuddsplikt inntatt, og det heter der at Karmøy og Haugesund opprettholder sine innskudd. Videre heter det at «eiendomsretten til de anlegg som overlates til selskapet beholdes av den enkelte kommune». Den tilsvarende bestemmelsen i samarbeidsavtalen mellom Haugesund og Karmøy fra 1992 ble følgelig videreført i den nye selskapsavtalen.

Det var samtidig klart at deltagerkommunene forpliktet seg til å stille sine havneanlegg og eiendommer til disposisjon for det interkommunale selskapet. I saksutredningen for forslaget om den såkalte disposisjonsavtalen, fremgår det at avtalen skal regulere hvilke anlegg «*som skal inngå i samarbeidet, og hvilke som skal holdes utenfor*». Havneadministrasjonen hadde understreket sitt ønske om å unngå å måtte overta ansvaret for kaiavsnitt som ikke burde høre til den offentlige havnevirkksomheten i det nye samarbeidet. Rådmannen kommenterte i sin redegjørelse for dette⁵ at det var viktig at det ble klargjort hvilken forvaltningsportefølje som skulle inngå i det nye havneselskapet, og uttalte videre at «*[f]or Karmøy kommune er det ingen endringer i porteføljen i henhold til dagens situasjon*». Det ble videre signalisert at det ville være nødvendig å justere porteføljen etter hvert som det ble høstet erfaringer, jf. havneadministrasjonens bekymring for å måtte overta ansvaret for kaianlegg som ikke naturlig skulle høre til havnevirkksomheten. Vedlagt disposisjonsavtalen fulgte en oversikt over anlegg i den enkelte kommune. Etter det vi forstår, inneholdt denne oversikten ikke bare havneanlegg som skulle stilles til disposisjon for selskapet, men også flere private eiendommer og eiendommer som Kystverket eide. Listen var heller ikke uttømmende for hvilke eiendommer som faktisk var disponert til havneformål. Det fulgte av selskapsavtalen i 1999 at de deltakende kommunene ikke kunne drive konkurrerende havnevirkksomhet. Etter det opplyste har ingen av deltagerkommunene holdt egne midler regnskapsmessig

⁵ 26. mai 1999

atskilt fra kommunens øvrige midler, slik de ville være forpliktet til for eventuell egen havnevirksomhet. Dette tilsier at all havnevirksomhet i deltakerkommunene skulle drives av selskapet.

Slik vi forstår det, er deler av den opprinnelige porteføljen som ble stilt til disposisjon for Karmsund Havn IKS tilbakeført til deltakerkommunene i tiden etter nåværende selskap ble stiftet, som ledd i den justeringen som det var uttalt behov for allerede da disposisjonsavtalen ble vedtatt. Prosessen med tilbakeføring av anlegg til kommunene pågår etter det opplyste fortsatt.

Fra 1999 og fram til 2019 er vi gjort kjent med at det har vært foretatt flere disposisjoner med hensyn til tilbakeføring av eiendom og salg. Når det gjelder salg, ser vi av dokumentene vi har fått oversendt, at havneselskapet har avhendet flere eiendommer i perioden frem til 2019, og benyttet vederlaget til havneformål. Dette dreier seg dels om eiendom som havneselskapet selv har hatt hjemmel til, dels eiendom som deltakerkommunen har hatt hjemmel til. I sistnevnte tilfelle har kommunen godkjent salget og samtykke til at salgssummen ble overført til havneselskapet for å disponeres til havneformål, se nærmere om dette i punkt 5.2.5.

I 2009 ble selskapsavtalen endret og klausulen om at kommunene beholdt eierskap til de anleggene som ble overført, ble tatt ut av selskapsavtalen. Det fremgår av dokumentene vi har fått oversendt at endringene i selskapsavtalen ble utarbeidet av en arbeidsgruppe under Havnestyret. Men verken protokollen fra behandlingen av endringene i Havnerådet eller saksdokumentene fra behandlingen av saken i Karmøy og Haugesund kommunestyre gir en nærmere beskrivelse av bakgrunnen for eller begrunnelsen for denne endringen. I saksframlegget for Haugesund kommunestyret er endringen i selskapsavtalen § 5 omtalt som en «*redaksjonell endring*». Vi har hatt en samtale med tidligere leder av havnestyret og del av arbeidsgruppen som utarbeidet forslag til endringer i selskapsavtalen, John Kongshavn. Ifølge Kongshavn var endringene i selskapsavtalen § 5 et uttrykk for forholdene slik de var, nemlig at kai- og havneanlegg som var stilt til disposisjon for selskapet, skulle inngå som en del av havnevirksomheten og tilhøre havnekassen. Det var ingen diskusjon rundt dette, så vidt Kongshavn kunne huske, heller ikke i de respektive deltakerkommunene. Så fremt det var tale om eiendom som var ansett som en del av havnevirksomheten, og dermed tilhørte havnekassen, var det ifølge Kongshavn ingen uenighet om at dette skulle inngå i selskapet. Derimot kunne det være uenighet eller diskusjon om avgrensningen av hvilke eiendommer som skulle være en del av havnevirksomheten.

I 2016 vedtok Karmøy kommune ny eierstrategi for Karmsund havn. I saksframlegget ble det blant annet lagt til grunn at det burde gjennomføres en opprydding av eiendomsporteføljen til havneselskapet. Det fremgår videre at selskapet skal innlede en dialog med eierne for å avklare hva som skal ligge i selskapets portefølje, hva som skal tilbakeføres eller hva som skal avhendes.

I oktober 2017 rettet Karmsund Havn IKS en henvendelse til Kartverket⁶. Karmsund Havn IKS ba om endring av hjemmelshaver for i alt 14 eiendommer der enten Karmøy Havnevesen eller Kopervik Havnevesen sto som hjemmelshaver i grunnboken. Bakgrunnen for dette er i henvendelsen opplyst å være at havnevirksomheten i de to tidligere havnevesenene er videreført i

⁶ Brev 11. oktober 2017 fra Karmsund Havn IKS til Kartverket Tinglysing.

Karmsund Havn IKS. Samtidig erklærte Karmsund Havn IKS seg som eier av de eiendommene som tidligere var eid av henholdsvis Karmøy Havnevesen og Kopervik Havnevesen.

I 2019 solgte havneselskapet en 16 mål stor eiendom i Kopervik til et privat selskap. De aktuelle eiendommene var opprinnelig registrert i grunnboken med Kopervik og Karmøy havnevesen som hjemmelshaver, og som i 2017 ble endret slik at Karmsund Havn IKS stod som hjemmelshaver. Av dokumentasjonen vi har fått fremlagt, fremgår at bakgrunnen for salget var at havneselskapet ikke anså disse eiendommene som egnet for videre utvikling av havnevirkksomheten slik denne var planlagt, dels på grunn av beliggenhet og dels på grunn av manglende utvidelsesmuligheter blant annet fordi kommunen hadde regulert området om til sentrumsformål. Selskapet ønsket derfor å selge eiendommene for å bruke midlene til å reetablere havnevirkksomhet på ny eiendom.

Karmøy kommune ble forespurt om de ønsket å overta eiendommen, mot vederlag til havneselskapet. Spørsmålet ble gjenstand for politisk behandling i kommunestyret, som på bakgrunn av forslag fra rådmannen, konkluderte med at det var for kostbart å overta eiendommen til det oppgitte beløpet. I den etterfølgende dialogen mellom administrasjonen i Karmøy kommune og havneselskapet, ble det klart at det ikke var aktuelt for kommunen å kjøpe eiendommen. På bakgrunn av dette og i samråd med kommunens administrasjon, besluttet havneselskapet å selge eiendommen i det åpne markedet, jf. havnerådets Sak 14/19 «Salg av Kopervik Havn» om salgsprosessen. Salgssummen er etter det opplyste reinvestert i havneformål, i hovedsak på Husøy i Karmøy kommune.

Når det gjaldt eierforholdene til den aktuelle eiendommen, fremgår følgende av rådmannens saksframlegg til Karmøy kommunestyre:

«Ved etablering av Karmsund Havn IKS ble mange kaier, som er lokalisert i eierkommunene, overført til det nyopprettede selskapet. I den såkalte matrikkelen står dette selskapet oppført som eier av gnr. 58, bnr 173 i Kopervik havn, som denne saken omhandler. Styrende organer i havnevesenet har gitt administrasjonen i oppdrag å forberede grunnlag for et salg av dette området. Havnedirektøren er gitt fullmakt til å selge området til kommunen for 35 mill. kroner. I denne forbindelse har det vært reist spørsmål om Karmsund Havn IKS sine rettigheter til å avhende kaiområdet som fritt salg, da det er fremmet synspunkter på at kommunen kan be om en kostnadsfri tilbakeføring når havnevesenet ikke lenger har bruk for arealene til sin havnevirkksomhet.

Så langt rådmannen har brakt i erfaring er kaiarealet i Kopervik finansiert av havnekassen fra daværende Kopervik havnevesen, der midlene er bygget opp gjennom havnedrift, anløpsavgifter med mer. Havne- og farvannslovens § 47 slår fast at havnekapitalen skal holdes regnskapsmessig atskilt fra kommunens øvrige midler.

Karmøy kommune kan derfor med stor sannsynlighet ikke påberope seg et eierforhold til kaiarealene, noe som i tilfelle ville kunnet begrenset eller forhindret mulighetene for en fri omsetning. Den foreliggende saksutredningen bygger på det utgangspunktet som her er beskrevet.»

Avslutningsvis nevner vi en sak fra 2013, som vi er bedt om å vurdere nærmere. Saken gjaldt salg av flere eiendommer som opprinnelig var ervervet med midler fra havnekassen og som hørte under havneselskapets portefølje. Midlene fra salget skulle benyttes til å finansiere oppgradering av småbåthavnen i Stangelandsvågen, som også hørte til havnekassen. Selve småbåthavnen skulle, som en del av omstruktureringen, tilbakeføres til kommunen vederlagsfritt. Bakgrunnen for disse disponeringene var dels at drift og vedlikehold av småbåthavnen var ansett å ligge utenfor det som hørte til havnevirksomheten, og dels at ansvaret for småbåthavnen først og fremst var en utgiftspost for havneselskapet. Kommunen på sin side anså oppgradering av småbåthavnen som viktig for å utvikle et attraktivt areal- og byrom i Kopervik.

5 Salg av havneeiendom opprinnelig tilhørende henholdsvis Kopervik og Karmøy havnevesen

5.1 Problemstilling

Vi er bedt om å vurdere følgende:

Kunne havnens eier, Karmøy kommune, krevd eierskapet til eiendommer eid av Kopervik Havnevesen og Karmøy havnevesen, og således disponert inntekter av salg fritt, eller til egne havnformål?

Vi oppfatter at følgende tilleggsspørsmål hører sammen med en vurdering av dette:

Dersom ikke eiendommer er mottatte som tingsinnskudd i form av anleggsmidler ved etablering av selskapet og regnskapsført i åpningsbalansen, hvordan kan de da ha blitt overført til Karmsund Havn?

5.2 Selskapsrettslige rammer for innskudd i og disposisjonsrett for Karmsund Havn IKS

5.2.1 Innledning

Før 2020 gjaldt det strenge begrensninger for hva midler som hørte til havnekapitalen kunne nyttes til. Enkelt sagt fulgte det av reglene at alle inntekter, herunder eventuelle salgsgevinster, fra verdier som hørte til havnekapitalen, også måtte brukes til havneformål. Dermed gikk de samme verdiene også inn i havnekapitalen, og ble beholdt til denne virksomheten. Det gjaldt en snever mulighet for unntak etter søknad til departementet.

Det interkommunale samarbeidet om Karmsund Havn IKS var etablert da havne- og farvannsloven av 2009 ble vedtatt, og det var derfor havne- og farvannsloven av 1984 som regulerte forvaltning av havnemidler da dette samarbeidet ble etablert. Etter denne loven, som videreført i loven av 2009, skulle de offentlige havnene ha egen økonomi (havnekaske) atskilt fra kommunens øvrige økonomi. Dette gjaldt uavhengig av om kommunen samarbeidet med andre kommuner om havnevirksomhet, eller drev virksomheten alene. Det var krav om å føre eget regnskap for havnekassens midler som bare kunne benyttes til havneformål.

Havne- og farvannsloven av 1984 og 2009 (og 2019) regulerte følgelig kommunale havners kapitalforvaltning, uavhengig av hvordan eierkommunen har organisert virksomheten. Dette innebærer at reglene om forvaltning av havnemidler gjelder både for den kommunale eierens egen eiendom, og havneselskapets eiendom, dersom alle eiendommene hører til – eller har hørt til – havnevirksomhet og dermed havnekassen. I forhold til havne- og farvannsloven regler om kapitalforvaltning ville det følgelig ikke ha betydning i praksis om det var havneselskapet eller deltakerkommunen som var formell eier av en eiendom, dersom det var tale om en eiendom som hørte til havnevirksomheten. Alle midler, også realisert salgssum etter salg av eiendom, måtte benyttes til havneformål.

Formålet med reglene etter 1984-loven var i forarbeidene til 2009-loven omtalt blant annet slik:

*Formålet med egen havnekasse er å sikre gjennomføring av kostnadsansvarsprinsippet og selvfinansieringsprinsippet. Havnekassens midler skal ikke benyttes til finansiering av andre kommunale oppgaver. (understreket her)*⁷

Selv om midlene ervervet ved havnevirksomhet måtte benyttes til havneformål, er det likevel et spørsmål om hvordan eierskapet til innskutte midler har vært ment regulert. Selv om dette ikke har hatt betydning direkte for benyttelse av midlene mens havnevirksomheten bestod, kan det ha betydning for eierforholdet mellom deltakerkommunene, og også for hvordan midlene skulle fordeles dersom selskapsforholdet skulle bli oppløst. Vi skal derfor i det følgende gå gjennom bakgrunnen og forutsetningene for etableringen av dagens samarbeid, og hvilke selskapsrettslige rammer som gjelder for dette. De samme rammene vil, i tillegg til lovbestemte rammer, bestemme hvilket handlingsrom deltakerkommunene har ment at havneselskapet skal ha.

5.2.2 Etablering av og forhistorien til interkommunalt samarbeid i 1992

Haugesund og Karmøy inngikk samarbeid i 1992. Begge hadde årelang historie, og havnene i de respektive kommunene var før loven av 1984 organisert som egne rettssubjekter, som havnene den gang var. Med loven av 1984 ble havnene «kommunaliserte». Dette gjaldt følgelig også havnevesenene i de to kommunene.

Vi viser til omtalen av bakgrunnen for 1984-loven i forarbeidene til loven av 2010:

*Ved gjeldende lovs (red 1984) ikrafttredelse gikk havnene med tilhørende aktiva, fra å være egne rettssubjekt underlagt sterk kommunal styring, til å skulle drives som del av det kommunale forvaltningsapparat (ofte omtalt som kommunaliseringen av havnene).*⁸

Forarbeidene omtaler også hvordan havnens aktiva ble overført:

Havnens aktiva ble overført en bloc, uten at det ble tatt stilling til spørsmålet om eiendomsretten mellom kommunekasse og havnekasse. For å videreføre havnens inntektssituasjon, ble det fastsatt at vederlaget for bruken av fast eiendom og

⁷ Ot.prp. nr. 75 (2007-2008) s 113

⁸ Ot.prp. nr. 75 (2007-2008) s 124 flg.

innretninger samt andre inntekter av slik eiendom som tilfalt havnekassen før 31. desember 1984, skulle fortsette å tilfalle havnekassen etter 1. januar 1985 inntil departementet bestemte noe annet i det enkelte tilfellet. Det ble altså forutsatt at departementet kunne bestemme at eiendomsretten og inntektsstrømmen fra slike eiendommer og innretninger, som uten videre ble betraktet som «særlige havneinnretninger» etter forskriften, i stedet skulle overføres kommunekassen.⁹

Alle verdier opparbeidet under de respektive tidligere havnevesen ble med loven av 1984 innlemmet i de respektive kommunene.

Kommunenes ansvar og kompetanse etter loven var knyttet til havnedistrikt. Havnedistrikt var opprettet i ca. 100 kommuner, og omfattet normalt havneområdet og sentrale farvann rundt. For brorparten av kommuner med havner for øvrig (ca. 180) ble det ikke opprettet havnedistrikt. Dersom kommuner ble innlemmet i andre havnedistrikt, som dermed ble utvidet, ville inntekter knyttet til de «særlige havneinnretninger» i disse kommunene også bli innlemmet i havnekassen og underlagt de samme reglene om forvaltning.

Det fulgte av havneloven av 1984 § 23 at inntekter fra «særlige havneinnretninger» skulle tilfalle havnekassen. Det ble fastsatt forskrift om den nærmere forståelsen av hva dette innebar:

Når vederlaget for bruken av fast eiendom og innretninger samt andre inntekter av slik eiendom før 31. desember 1984 går inn i en havnekassee, skal eiendommen og innretningen betraktes som en særlig havneinnretning. Slikt vederlag og slike inntekter, som omtalt i foregående punktum, går således inn i vedkommende havnekassee etter 1. januar 1985 inntil departementet annerledes bestemmer i det enkelte tilfelle. Eventuelle avkastninger av slike vederlag og inntekter vil på samme måte gå inn i havnekassen etter 1. januar 1985.¹⁰

Etter vedtakelse av 1984-loven var det en velkjent problemstilling at det kunne være uklart om eiendommene som hadde hørt til de gamle havnevesenene skulle inngå i havnekassen, selv om loven også krevde at midlene ble holdt regnskapsmessig atskilt fra kommunens øvrige midler. I sin lovkommentar til 2009-loven skriver Østgård:

Det er imidlertid rettslig sett ikke den regnskapsmessige presisjon i vedkommende kommune og havn som er avgjørende. Det er altså ikke noe i veien for at en formuesgjenstand kan tilhøre havnekapitalen selv om den under havneloven 1984 ikke var regnskapsført som en del av denne.¹¹

Om uklarheter knyttet til fast eiendom, skriver Østgård videre (s 247):

Det er ved fast eiendom det lettest kan oppstå uklarheter med hensyn til hva som inngår i havnekapitalen. Dette fordi det etter kommunalisering av havnene fra 1. januar 1985, da

⁹ Ot.prp. nr. 75 (2007-2008) s 124 flg.

¹⁰ Forskrift av 24. september 1984 nr. 1678 avsnitt III flg

¹¹ Østgård (2015) s 246

havneloven 1984 trådte i kraft, varierte fra kommune til kommune hvordan man ordnet det med grunnbokshjemmel til havnens faste eiendommer og i hvilken grad man tok stilling til eiendomsforholdet. Noen steder er kommunen oppført som hjemmelshaver, andre steder står kommunen ved havnen, og atter andre steder er havnen oppført som fra før havneloven 1984. Selv om grunnbokshjemmelen etter 1985 er blitt overført fra havnen til kommunen, er det ikke derved sagt at eiendommen ikke inngår i havnekassen. Det vil måtte avgjøres av rettsforholdet for øvrig omkring vedkommende eiendom. Grunnbokshjemmelen inngår bare som et element i vurderingen. Den blotte og bare overføring av grunnbokshjemmel som følge av nevnte kommunalisering, sier intet direkte om eiendomsforholdet.¹² (understreket her)

Dette var den generelle rettslige situasjonen da Haugesund og Karmøy gikk sammen i interkommunalt samarbeid om sin havnevirksomhet og inngikk avtale om dette i 1992. Som kjent var flere eiendommer registrert i grunnboken med de gamle havnevesenene som hjemmelshaver, og dette ble videreført også etter inngåelse av samarbeidet.

Det fremgår av vedtektene § 1 til det som ble hetende Karmsund interkommunale havnevesen at havnevesenet overtok disposisjonsretten og driftsansvaret for alle anlegg som Haugesund og Karmøy havnevesen hadde ansvaret for. Den enkelte kommune kunne i henhold til samme bestemmelse i vedtektene la være å overføre enkeltanlegg som ikke direkte var knyttet til havnedriften. Videre fremgår det av vedtektene § 13 at eiendomsretten til overførte anlegg etter vedtektene § 1 skulle forbli hos den enkelte kommune, og at eventuelle endringer på det punktet skulle skje etter forhandlinger mellom selskapet og kommunene.

Vi har fått oversendt balansen fra årsberetningen for selskapets første driftsår (1992). Det fremgår at det er lagt inn anleggsmidler i balansen, som er fordelt på de to kommunene med henholdsvis ca. 46 millioner fra Haugesund og 28 millioner fra Karmøy. Selskapet overtok også all gjeld i de to opprinnelige selskapene, jf. forutsetningen i vedtektene § 2. Basert på årsberetningen for 1991 for Haugesund Havnevesen, har vi fått opplyst at summen av anleggsmidler, korrigert for avskrivninger som er gjort gjennom året i 1992, stemmer med beløpet som er balanseført for Haugesund i selskapet i 1992. Dette tyder på at anleggsmidlene i det tidligere Haugesund Havnevesen er overført det nye selskapet i sin helhet. Vi har ikke fått oversendt årsberetningen for 1991 for Karmøy havnevesen, men det er grunn til å anta at det samme også gjelder anleggsmidlene i det tidligere Karmøy havnevesen, jf. blant annet forutsetningen i vedtektene §§ 1 og 2.

Dokumentasjonen som er fremlagt om etableringen og praktiseringen av dette interkommunale samarbeidet, viser etter vårt syn at midlene som ble skutt inn fra de respektive havnedistriktene i 1992 ble holdt regnskapsmessig atskilt. Vi kan ikke se at hjemmelsforholdet til eiendommene har vært gjenstand for særlig vurdering. Slik vi forstår bestemmelsen om eierforhold i vedtektene § 13, må meningen ha vært å markere et formelt eierskap til de anlegg som hver kommune la inn i samarbeidet ved etableringen, og som deretter ble tilført denne delen av virksomheten i tiden deretter. Ettersom verdiene ikke kunne brukes til annet havneformål, eller av den enkelte kommune

¹² Østgård (2015) s 247

til egne havneformål med mindre samarbeidet ble oppløst, vil vi videre anta at denne passusen kom inn av hensyn til forståelsen av klausulen om oppløsning av samarbeidet. Her fulgte det av vedtektene § 12 at hver kommune får disposisjonsretten til anlegg beliggende i kommunen. Denne bestemmelsen kan også ses i sammenheng med dagjeldende kommunelov § 27 om interkommunalt samarbeid. Etter § 27 skulle vedtekter for slikt samarbeid ha bestemmelser om blant annet uttreden eller oppløsning, og det fulgte av tredje ledd at ved uttreden skulle den enkelte kommune kunne ta med seg de verdiene som vedkommende hadde skutt inn.

5.2.3 Etablering av dagens interkommunale selskap i 1999

Det interkommunale samarbeidet mellom Haugesund og Karmøy om et felles havnevesen var etablert med hjemmel i dagjeldende havne- og farvannsloven § 12 og kommuneloven¹³ § 27 (tidligere § 29). Selskapet opptrådte utad i eget navn, disponerte egne midler, fastsatte selskapets budsjett og havnerådet hadde myndighet til å ansette og si opp havnesjefen. Basert på blant annet disse forholdene legger vi til grunn som klart at samarbeidet var å anse som et eget rettssubjekt, jf. blant annet Rt-1997-623.

Med vedtakelsen av ny lov interkommunale selskaper, som trådte i kraft 1. januar 2000, ble også kommuneloven § 27 endret, slik at det ikke lenger skulle være adgang til å inngå interkommunalt samarbeid som eget rettssubjekt etter denne bestemmelsen. Det ble derfor vedtatt regler om tilpassing i IKS-loven om at slike selskap/samarbeid måtte være organisert som interkommunalt selskap etter den nye loven innen fire år. Dette innebar at det interkommunale samarbeidet om havner mellom Haugesund og Karmøy fra 1992 måtte gjøres om som nevnt, uavhengig av om det skulle tas opp nye deltakere eller ikke. Det fulgte av IKS-loven § 40 tredje ledd at slik omorganisering kunne gjennomføres ved endringer i vedtektene for å komme i samsvar med loven. Videre fulgte det av fjerde og femte ledd at ved slik omorganisering ble virksomhetens eiendeler mv. overført til det interkommunale selskapet, og at omregistrering i grunnbok kunne gjøres ved navneendring:

Ved omorganisering av interkommunalt selskap etter bestemmelsene i denne paragraf, overføres selskapets eiendeler, rettigheter, herunder offentlige tillatelser m.v., og forpliktelser til det interkommunale selskapet. Fordringshavere og øvrige rettighetshavere kan ikke motsette seg overføringen eller gjøre gjeldende at den utgjør en bortfallsgrunn for rettsforholdet.

Omregistrering i grunnbok og andre offentlige registre i forbindelse med omorganiseringen skjer ved navneendring.

Slik vi forstår det, innebar etableringen av samarbeidet med de nye kommunene i 1999 at det etablerte samarbeidet ble videreført i «ny drakt» i form av omdanning til interkommunalt selskap, og samtidig ble de nye deltakerne invitert til være med. Dette innebærer at for de to opprinnelige deltakerne ble det etablerte samarbeidet videreført, og fra 1999 med nye deltakere. Dette kan også forklare hvorfor vedtektene fra 1999 viderefører blant annet bestemmelsen om at kommunene

¹³ LOV-1992-09-25-107

beholder eierskapet til de anleggene som stilles til disposisjon for virksomheten. Man videreførte den ordningen som var etablert med samarbeidet av 1992.

Dette spørsmålet henger nøye sammen med hvilket handlingsrom eierkommunene generelt har hatt over eiendom etablert ved havnevirksomhet. Vi forstår vedtektene fra 1992 slik at bestemmelsen om innskudd og deltakerkommunenenes eierskap må leses i sammenheng med resten av avtaleverket. Vedtektene fra 1992 regulerte ikke utdeling fra virksomheten, og det ga jo tidligere havne- og farvannslov heller ikke rom for i praksis. Et forslag om slik bestemmelse i selskapsavtalen ble som omtalt over tatt ut under forberedelsene i 1999. I 1999 ble følgelig ordningen fra 1992 videreført i stor grad.

Det går videre frem av disposisjonsavtalen at kommunene overlot disposisjonsretten over anlegg og eiendommer til havneselskapet for den interkommunale virksomheten

Slik vi forstår selskapsavtalen § 5 sammenholdt med disposisjonsavtalen, skulle den respektive kommune beholde eiendomsretten til de anlegg og eiendommer som var omfattet av disposisjonsavtalen. Spørsmålet er hva som var ment med dette. Ettersom bestemmelsen viderefører tilsvarende fra vedtektene av 1992, uten nærmere drøfting, er det naturlig å anta at hensikten var den samme som vi har tolket inn i vedtektene fra 1992.

En vesentlig forskjell fra 1992 er at verdiene som ble stilt til disposisjon for selskapet som omdannet i 1999 ikke på samme måte som tidligere ble holdt atskilt i selskapets regnskaper basert på hvilken kommune som hadde foretatt innskuddet. I den nye selskapsavtalen av 2009 er ikke klausulen om at kommunene beholder eierskap til anlegg og eiendom videreført. Vi kommer tilbake til betydningen av dette under.

5.2.4 Endring av selskapsavtalen i 2009

I 2009 ble det gjennomført flere endringer i selskapsavtalen. Når det gjelder selskapsavtalen § 5, ble den endret slik at bestemmelsen om at deltakerkommunene beholder eiendomsretten til de anleggene som overlates selskapet, ble fjernet. Som redegjort for under punkt 4, inneholder dokumentene fra behandlingen av endringene i Havnerådet og de respektive kommunestyrene i Haugesund og Karmøy ingenting om bakgrunnen for endringen av denne bestemmelsen. I saksframlegget for Haugesund kommunestyret er endringen i § 5 omtalt som en «*redaksjonell endring*». Ifølge tidligere leder av havnestyret, John Kongshavn, tok endringen sikte på å bringe selskapsavtalen i samsvar med det som var de reelle forholdene, nemlig at de kaianleggene som var overlatt til selskapet tilhørte havnekassen og dermed noe som hørte under selskapets ansvar å forvalte.

Dokumentasjonen vi har fått tilgang til, tyder på at endringen av selskapsavtalen i 2009 ikke tok sikte på å gjøre realitetsendringer.

5.2.5 Salg av eiendom – praksis

Vi har fått oversendt dokumentasjon for en del disposisjoner over eiendom i tiden etter etableringen av Karmsund Havn IKS (se oversikt inntatt i vedlegg 1). Disse disposisjonene kaster etter vårt syn

lys over hvordan havneselskapets disposisjonsrett har vært forstått og praktisert mellom deltakerkommunene og selskapet, og dermed også hvordan de samme har tolket det selskapsrettslige og eiendomsrettslige forholdet.

Vi skal ikke gå nærmere gjennom hver enkelt disposisjon, men viser til vedlegg 1 for en oversikt over hvilke disposisjoner det dreier seg om.

Den mottatte dokumentasjonen viser at en rekke eiendommer som Karmsund Havn IKS har disponert er solgt i perioden 1999 -2019. Salgsprosessene synes gjennomført slik at dersom kommunen har hatt hjemmel til den aktuelle eiendom, har det vært innhentet formell godkjenning av salget, men Karmsund Havn IKS har stått for prosessen og har mottatt salgssummen. Dersom hjemmelen til den aktuelle eiendommen har stått på tidligere Kopervik og Karmøy havnevesen, som endret til Karmsund Havn IKS, har man ikke sett det nødvendig å innhente formell godkjenning, og saken har vært behandlet i selskapets eierorgan i henhold til selskapsavtalen. I alle tilfeller er salgssummene benyttet til utvikling av havnevirksomheten i Karmsund Havn IKS.

Når det gjelder salget av tre eiendommer i forbindelse med oppgradering av Stangelandsvågen, er vi bed om å vurdere enkelte forhold knyttet til disse disposisjonene særskilt. Det vises til vår vurdering i punkt 7.

5.3 Spørsmål om Karmsund Havn IKS hadde rett til å selge de aktuelle eiendommene

Spørsmålet er om Karmsund Havn IKS hadde rett til å selge eiendommene på Kopervik havn i 2019 og benytte salgssummen til investeringer i den interkommunale havnevirksomheten. Slik vi forstår det, er det hevdet at kommunen hadde rett til å kreve å få realisert eiendommene selv og benytte salgssummen til sine kommunale formål, alternativt havneformål.

Slik vi forstår selskapsavtalen av 1999¹⁴, og som endret i 2009, sammenholdt med forhistorien til etableringen av selskapet og etterfølgende praktisering, synes det klart at det har vært meningen at det interkommunale selskapet skulle disponere over alle anlegg mv. som hørte til havnevirksomheten mellom de to opprinnelige kommunene da selskapet ble etablert i 1999, og alle verdier som i 1999 ble stilt til disposisjon for virksomheten. Vi forstår den opprinnelige klausulen i selskapsavtalen § 5 om at kommunene beholdt eierskapet slik at den eneste praktiske betydningen av denne var at det ikke skulle gjøres endringer i hjemmelsforholdene slik de var etablert da samarbeidet kom i stand. Dokumentavgift ville ikke pådras ved endring som følge av omdanningen av samarbeidet etter kommuneloven § 27 til interkommunalt selskap, men det er ikke opplagt at dette unntaket ville gjelde for innskudd av eiendom fra nye deltakere. At denne klausulen ble tatt ut av selskapsavtalen uten nærmere diskusjon i 2009 indikerer også at den har hatt mest historisk betydning med hensyn til hvem som hadde skutt inn hva, også sett i forhold til bestemmelsen om oppløsning.

Det var klart at uansett hva som var bestemt om eierforholdene i selskapsdokumentene, kunne hverken den kommunale eieren eller havneselskapet bruke realiserede midler fra eiendomssalg til andre formål enn havn. Så lenge selskapet og virksomheten bestod, ville spørsmålet om retten til å

¹⁴ Vedlegg ii B – Selskapsavtale 1999 (002)

bruke realiserte midler fra salg av eiendom bare handle om midlene skulle investeres i kommunens egen havnevirkksomhet eller i det interkommunale samarbeides havnevirkksomhet. Etter det opplyste, har ikke deltakerkommunene i Karmsund Havn IKS ført egne regnskap for havnevirkksomhet eller holdt havnemidler atskilt fra andre kommunale midler etter at det interkommunale samarbeidet ble opprettet. Det synes dermed klart at deltakerkommunene ikke har vært engasjert i annen havnevirkksomhet siden stiftelsen, noe også selskapsavtalen 1999 § 17 var til hinder for.

Det siste tilsier at det heller ikke ville være aktuelt for deltakerkommunene å benytte havnemidler som hører til deres eierskap til andre havneformål enn det som faller inn under det interkommunale selskapets virksomhet. I selskapsavtalen av 2018¹⁵ er denne bestemmelsen erstattet med ny § 18, som ikke lenger setter et forbud mot å drive konkurrerende virksomhet, men bestemmer at dersom kommunene planlegger virksomhet som kan komme i strid med selskapets formål, jf. § 3, skal det innledes en dialog om dette. Ingen av deltakerkommunene har etter det opplyste innledet slik dialog.

Av havne- og farvannslovens rammer var det under hele perioden fram til 2020 klart at alle verdier som var etablert ved havnevirkksomhet måtte benyttes til havneformål. Selskapsforholdet tilsa at alle slike verdier måtte benyttes til havneformål i det interkommunale selskapet. Deltakerkommunene hadde ingen rett til uttak etter selskapsavtalen. Dersom de skulle ha ønsket å hente ut midler fra selskapet, måtte det ha skjedd etter alminnelige selskapsrettslige regler i henhold til lov om interkommunale selskap, forutsatt at ikke selskapsavtalen ble ansett å være til hinder for dette. Imidlertid måtte uansett alle uttak i så fall bli benyttet til havneformål, og her i det interkommunale selskapet.

Vi kan følgelig ikke se at det er grunnlag for å hevde at Karmøy kommune som deltakerkommune i Karmsund Havn IKS kunne krevd å få tilbake eierskapet til eiendommer eid av Kopervik Havnevesen og Karmøy Havnevesen og disponert inntekter av salg fritt, eller til egne havnformål. Vi kan ikke se at selskapsforholdet gir noen av deltakerkommunene rett til ensidig å trekke ut enkelteierdommer fra havnevirkksomheten og disponere rettslig over disse ved salg. Det følger etter vårt syn av selskapsforholdet at så lenge havnevirkksomheten i Karmsund Havn IKS består, har selskapet disposisjonsrett til de anlegg og eiendommer som er lagt til selskapet, herunder det som er videreført fra det opprinnelige samarbeidet mellom Karmøy og Haugesund. En annen sak er hva som ville gjelde ved oppløsning av selskapet, men det er ikke tema for denne vurderingen.

Det bør nevnes at etter havne- og farvannsloven av 2019, som trådte i kraft 1.1.2020, kan det foretas utdeling fra kommunal havnevirkksomhet, og eierkommunene kan benytte de midler som hentes ut til andre formål enn havneformål. Men dette endrer selvsagt ikke at dersom havnevirkksomheten er etablert i et samarbeid med andre, vil jo ikke en enkeltdeltaker i slikt samarbeid ensidig kunne hente ut igjen verdier som er skutt inn i selskapet. Utdeling fra et kommunalt havneselskap organisert som interkommunalt selskap må for det første følge de selskapsrettslige regler og saksbehandling, og kan for det andre bare foretas så langt vilkårene i havne- og farvannsloven av 2019 er oppfylt. Slik utdeling kan etter den nye loven foretas dersom «*det er avsatt tilstrekkelig midler til drift og*

¹⁵ Vedlegg 11 – Selskapsvedtekter Karmsund Havn IKS pr. 19.06.2018

vedlikehold av havn, samt midler til investeringer direkte knyttet til tjenesteyting rettet mot fartøy, gods- og passasjerhåndtering.» (§ 32 tredje ledd).

6 Endring av hjemmel til eiendommer registrert på henholdsvis Kopervik og Karmøy Havnevesen

6.1 Problemstilling

Som omtalt over, besørget Karmsund Havn IKS overføring av hjemmel for eiendommer opprinnelig registrert på Karmøy Havnevesen og Kopervik Havnevesen til seg i 2017. Dette ble gjennomført ved en navneendring i grunnboken, ikke en formell hjemmelsoverføring. Begrunnelsen for dette var at Karmsund Havn IKS ble sett som en videreføring av tidligere Karmøy Havnevesen og Kopervik Havnevesen, og følgelig ikke ny eier.

Vi er bedt om å vurdere følgende spørsmål knyttet til dette:

1. *Var Karmsund Havns overføring av hjemmel for eiendommer tilhørende Karmøy havnevesen og Kopervik havnevesen i 2017 i strid med selskapets vedtekter/selskapsavtale?*
2. *Hadde Karmsund Havn IKS rett til å overføre hjemmelen fra Kopervik Havnevesen og Karmøy Havnevesen i tråd med regelverk, herunder havne – og farvannslovens regler om havnekassen (jfr. lov om havner av farvann av 08. juni 1984 nr. 51 §23)?*

I tilleggssbestilling 27. mai er vi bedt om å vurdere følgende spørsmål i tillegg til de over:

Hvilke samtykker er nødvendig, finnes og er lagt til grunn for overføring av hjemmel for eiendommer?

Er dokumentasjon som er gitt Kartverket av Karmsund Havn som grunnlag for å være hjemmelshaver for eiendommer tilstrekkelig/fullstendig?

De to første spørsmålene dreier seg om det var noe rettslig til hinder for at hjemmelen for eiendommer registrert på Karmøy Havnevesen og Kopervik Havnevesen ble overført til Karmsund Havn IKS, enten etter selskapsavtalen eller annet regelverk, herunder havne- og farvannsloven som gjaldt da overføringen skjedde. Disse spørsmålene vil bli behandlet samlet under punkt 6.3. Det første tilleggsspørsmålet henger langt på vei sammen med de to første spørsmålene, og vil også bli behandlet i punkt 6.3. Det siste tilleggsspørsmålet gjelder spørsmålet om Karmsund Havn IKS sendte tilstrekkelig informasjon til Kartverket, og vil bli vurdert i punkt 6.4.

6.2 Kort om reglene for tinglysing av eiendomsforhold

Tinglysning av eiendomsforhold sikrer legitimasjon for eierskap overfor tredjeperson, jf. tinglysingsloven¹⁶ §§ 20 og 27. Imidlertid endrer ikke tinglysningen og oppføringen av hjemmelshaver i grunnboken det underliggende rettsforholdet mellom de opprinnelige partene, selv

¹⁶ LOV-1935-06-07-2

om det tinglyste ikke stemmer med dette. Dette innebærer at dersom Karmøy kommune er rette eier av eiendom som disponeres av Karmsund Havn IKS, får ikke selskapet noen bedre rett til eiendommene fordi om hjemmelen tinglyses på selskapet. Det avgjørende mellom partene er uansett hva det underliggende rettsforholdet mellom partene tilsier.

Tinglysingsregisteret er først og fremst av privatrettslig betydning. Det stilles ikke krav om tinglysing ved erverv av fast eiendom, men det er frivillig. Tinglysing gir rettsvern overfor tredjepersoner ved at eiendomsretten ikke kan utslettes eller forringes i verdi gjennom disposisjoner fra andre.

For at en hjemmelsoverføring skal godtas må det gjelde rettsstiftelse som har gjenstand i fast eiendom jf. tinglysingsloven § 12. Ved frivillig overdragelse av fast eiendom kreves at utstederen av skjøtet har grunnbokshjemmel, eventuelt at den som er hjemmelshaver i grunnboken gir samtykke til tinglysingen jf. tinglysingsloven §13.

Det skal benyttes et standardisert oppsett for skjøte fastsatt av Statens kartverk jf. tinglysingsforskriften § 2. Ved skjøte som ikke er utstedt av offentlig myndighet, skal underskrift bevitnes jf. tinglysingsforskrift § 3 tredje ledd jf. tinglysingsloven § 17. Tinglysning kan ellers nektes dersom et dokument er så utydelig eller uklart at det er tvilsomt hva som skal føres inn jf. 8. Ved tinglysning påløper et tinglysningsgebyr jf. tinglysingsloven § 12b og dokumentavgift jf. dokumentavgiftsloven § 6.

Det følger av overgangsreglene i IKS-loven at ved omorganisering til et interkommunalt selskap etter IKS-loven¹⁷ fra et interkommunalt selskap ved en annen selskapsstruktur den angitte tidsperiode, ble eiendeler, rettigheter og forpliktelser overført til det nye interkommunale selskapet jf. IKS-loven § 40 og § 41. Omregistrering i grunnbok og andre offentlige registre i forbindelse med omorganiseringen ville ikke regnes som en hjemmelsoverføring, men en navneendring jf. IKS-loven § 40 og § 41 siste ledd. Denne overgangsregelen løp som nevnt ut etter fire år fra lovens ikrafttredelse. Dersom ikke innføringen i grunnboken er blitt endret ved slik omorganisering, må fremgangsmåten etter tinglysningsloven § 14 følges. Det følger av tinglysningsloven § 14 første og andre ledd at

Grunnbokshjemmel som eier har bare den grunnboken utpeker som eier eller som godtgjør at rådigheten er gått over til ham ved eierens død.

For at et dokument skal gi grunnbokshjemmel med hensyn til eiendomsretten, må det enten gi uttrykk for et ubetinget eiendomserhverv, eller det må være tinglyst bevis for eller være en vitterlig kjensgjerning at den betingelse som erhvervet er gjort avhengig av, er oppfylt.

Hjemmelsforhold kan som det framgår endres dersom det kan fremlegges dokumentasjon som gjør at eiendomsforholdet kan anses som en kjensgjerning.

¹⁷ LOV-1999-01-29-6

6.3 Hadde Karmsund Havn IKS rett til å be om overføring av hjemmel på de aktuelle eiendommene?

Karmsund Havn IKS sendte brev til Kartverket den 11. oktober 2017, med erklæring om å endre hvem som stod oppført som hjemmelshaver for en rekke eiendommer. Det ble bedt om at hjemmelshaver i grunnboken ble endret fra henholdsvis Kopervik og Karmøy havnevesen til Karmsund Havn IKS. Det ble ikke gjort gjeldene at det var snakk om en reell eiendomsoverføring, men en opprydding som skulle gjøre at de formelle forholdene stemte overens med de faktiske eierforhold. Bakgrunnen for denne forespørselen var at Karmsund Havn IKS skulle slippe å sannsynliggjøre eierskap for hver enkelt eiendom som eventuelt skulle avhendes.

Det må først vurderes om selskapsavtalen eller andre selskapsrettslige grunnlag tilsier at deltakerkommunene skulle beholde den formelle hjemmelen til de aktuelle eiendommene. I dette tilfelle ville det i så fall bety at det var Karmøy kommune som skulle hatt den formelle hjemmelen til de omtalte eiendommene.

Vi har ikke funnet noe i selskapsgrunnlaget som direkte regulerer om deltakerkommunene eller havneselskapet skal ha formell hjemmel til de eiendommene selskapet disponerer for sin virksomhet. Historien viser tvert om at eiendommer har vært registrert med hjemmel dels på eierkommunene, dels på det tidligere havnevesenet. Det siste har antakelig også sammenheng med at dette var mulig i grunnboken, selv om den enkelte kommunes havnevesen var en del av kommunen. Dette selv om havnevesenets midler, havnekassen, ikke skulle blandes med kommunens øvrige midler, og kun disponeres særskilt til havneformål.

Som omtalt i punkt 4 om sakens bakgrunn, ble den etablerte havnekapitalen i Karmøy Havnevesen videreført inn i det nye interkommunale selskapet i 1999. De nye deltakerkommunene la inn sine anlegg og eiendommer som skulle høre til selskapets disposisjonsrett. Vi kan som nevnt ikke se av dokumentene at det var noen omtale av om hjemmelen til de aktuelle eiendommene skulle registreres eller beholdes registrert på den kommune som hadde skutt midlene inn, eller som – for Karmøys og Haugesunds del – ble videreført i det nye selskapet. Heller ikke Karmøy kommune hevdet at hjemmelen for eiendommer som var registrert med hjemmel på de gamle havnevesenene måtte endres til kommunen.

Vi forstår det slik at ettersom det uansett var presisert i selskapsavtalen av 1999 § 5, som i den tidligere avtalen mellom Karmøy og Haugesund, at kommunene beholdt eierskapet til det som ble stilt til disposisjon, ville det ikke ha noe å si om hjemmelen var registrert på selskapet eller kommunene. Vi kan med andre ord ikke se at hjemmelsforholdet i seg selv skulle ha noe å si for disposisjonsretten for havneselskapet.

Den gjennomførte hjemmelsoverføringen ga Karmsund Havn IKS legitimasjon etter grunnboken til å disponere over eiendommene som hjemmelshaver i forhold til tredjeperson. Ettersom Karmsund Havn IKS var en selskapsrettslig omdanning av det tidligere interkommunale samarbeidet, var dette også den naturlige endring av hjemmel ved navneendring overfor tinglysningsmyndighetene.

At Karmsund Havn IKS oppfattet det slik at eiendom som var registrert under de tidligere samarbeidene havnevesen naturlig måtte endres til å registreres på det nye selskapet, antar vi har sammenheng med at dette selskapet var en fortsettelse av det etablerte interkommunale samarbeidet mellom de to opprinnelige kommunene, og at den der etablerte kapitalen ble videreført til det nye selskapet. Ettersom de opprinnelige havnevesenene som hjemmelen var registrert på ikke lenger fantes, ville det være en naturlig slutning at endringen kunne gjennomføres som en navneendring i grunnboken, fordi Karmsund Havn IKS ble sett som en fortsettelse av de tidligere hjemmels-haverne. Som nevnt over, var også Karmsund Havn IKS organisatorisk en fortsettelse av de to nevnte, og følgelig også den som overfor Statens kartverk kunne be om navneendring. Vi vil anta at det ikke hadde vært like opplagt for Karmøy kommune å få overført hjemmelen til disse aktuelle eiendommene til seg bare ved navneendring, men at det i så fall måtte vært gjennomført en formell overdragelse av hjemmel, med utløsning av dokumentavgift.

Uansett endringen i hva som var tinglyst, ville det underliggende eierforholdet til eiendommene bestå i forholdet mellom havneselskapet og deltakerkommunen. Det avgjørende spørsmålet ville uansett være om Karmsund Havn IKS ville ha rett til å selge eiendommene, og uten forutgående samtykke fra kommunen. Vi kan på denne bakgrunn ikke se at det er grunnlag for å hevde at overføring av hjemmel ved navneendring til de aktuelle eiendommene var i strid med det underliggende eierforholdet i selskapet, eller krevde samtykke fra deltakerkommunene. Vi kan heller ikke se at denne disposisjonen var i strid med havne- og farvannslovens dagjeldende regler om havnekapital (havnekaske). Tvert om ville en slik disposisjon være egnet til å sikre at havnevirksomhetens midler ble benyttet til havneformål, som det nevnte regelverk tilsa at det skulle.

Det sentrale spørsmålet er som nevnt etter vårt syn ikke om hjemmelen til de aktuelle eiendommene kunne endres, men hvilken rett havneselskapet har hatt til å selge slike eiendommer, og til å disponere over salgssummen. Se nærmere om dette under punkt 5.3.

6.4 Krav til dokumentasjon

Slik vi forstår det, ble endringen av hjemmel fra de tidligere havnevesen til Karmsund Havn IKS endret med hjemmel i tinglysingsloven § 14. Som nevnt kunne dette vært gjennomført som ledd i omorganiseringen i 1999, jf. overgangsbestemmelsen i IKS-loven § 40. Kravet til endring etter tinglysingsloven § 14 er enkelt sagt at det må dokumenteres eller vises som utvilsomt at vedkommende som ber om å få endret hjemmel er riktig hjemmelshaver. Brevet fra Karmsund Havn IKS til Statens Kartverk om endring av hjemmel redegjør for at selskapet er en videreføring av de tidligere rettssubjektene, at de har samme organisasjonsnummer, og beskriver hvilke eiendommer dette gjelder. Det er opp til Statens Kartverk å bedømme om den framlagte dokumentasjon vil være tilfredsstillende for å oppfylle kravene etter § 14.

7 Disposisjoner knyttet til oppdragering av Stangelandsvågen

Vi er bedt om å vurdere enkelte forhold knyttet til Karmsund Havns involvering i oppgraderingen av småbåthavnen i Stangelandsvågen. I e-post 27. mai 2021 er det gitt følgende beskrivelse av problemstillingen:

I saksfremlegg i Karmøy kommune (vedlegg 17), ble det vedtatt salg av tre eiendommer som skulle finansiere oppgradering av Stangelandsvågen. Av vedlegg til saksfremlegget (Vedlegg 23 i vår mappe delt med dere- vedlagt her og kalt «Rehab Stangelandsvåegn») fremgår det at for to av eiendommene var hjemmelen tilhørende Karmøy og Kopervik havnevesen. Den siste eiendommen var eid av Karmøy kommune. Ytterligere finansiering skulle dekkes av Karmsund Havn IKS. Det ønskes derfor en avklaring på om bruk av havnekassens midler til finansiering av oppgraderingen av Stangelandsvågen var i strid med havne – og farvannsloven.

Vi oppfatter at det som skal vurderes er om bruk av havnekassens midler til finansiering av oppgradering av småbåthavnen i Stangelandsvågen var i strid med havne- og farvannsloven 2009 § 48. Det er opplyst i saksframlegget fra rådmannen i Karmøy kommune at finansieringen av oppgraderingen skulle skje ved salg av tre eiendommer som opprinnelig var ervervet ved havnekassens midler. Selve småbåthavnen skulle tilbakeføres til kommunen vederlagsfritt, så vidt vi skjønner.

Det synes ikke tvilsomt at de tre aktuelle eiendommene som skulle selges samt småbåthavnen var en del av havnekapitalen. Disponeringen over havnekapitalen måtte derfor skje innenfor rammene av havne- og farvannsloven § 48 første ledd, som slo fast at:

Havnekapitalen kan ikke nyttes til andre formål enn havnevirkksomhet, herunder drift, vedlikehold, utbedring, utbygging og utvikling, samt utøvelse av offentlig myndighet etter bestemmelser i eller i medhold av loven her og tilrettelegging for sikkerhet og fremkommelighet i kommunens sjøområder.

Bestemmelsen inneholdt et forbud mot å benytte havnekapitalen til andre formål enn de loven listet opp. Havnekapitalen er en dynamisk formuesmasse som kan endres ved kjøp, salg, makebytte osv. Men alle verdier som trer istedenfor opprinnelig formuesmasse vil fortsette å være en del av havnekapitalen. Dette betyr også at den enkelte deltakerkommune ikke kan frigjøre midler til andre formål enn havn, for eksempel ved å trekke ut eiendom som tilhører havnekapitalen, med mindre det betales markedspris og midlene benyttes i samsvar med havne- og farvannsloven.

Formålet med bestemmelsen er å sikre opprettholdelse, drift, investeringer og utvikling av havnene.

Det er på det rene at selv om de tre eiendommene som havneselskapet disponerte opprinnelig var ervervet gjennom bruk av havnekassens midler, var de på det aktuelle tidspunktet i 2013 «uten bruksverdi» for havnevirkksomheten. Flere andre eiendommer i tilknytning til småbåtanlegget hadde heller ikke lenger bruksverdi for havneselskapet, og det ble vurdert som lite hensiktsmessig at havneselskapet skulle stå for drift og vedlikehold av en småbåthavn. Det ble vurdert at dette først og fremst ville ha en utgiftsside for havneselskapet. Vi har ikke mottatt dokumenter som viser kjøpesum for de aktuelle eiendommene og videre bruk av disse midlene, men legger til grunn at midlene fra salgene er benyttet til oppgraderingen av småbåthavnen som forutsatt i saksframlegget til Karmøy kommune. Vi legger også til grunn at småbåthavnen ble tilbakeført til kommunen som forutsatt.

Disposisjonene som ble foretatt i forbindelse med oppgraderingen av småbåthavnen synes, fra havneselskapets side, begrunnet dels i at småbåthavnen og de omkringliggende eiendommene var uten bruksverdi for selskapet, og dels at ansvaret for småbåthavnen først og fremst medførte kostnader for selskapet. Rent økonomisk synes disposisjonene ikke å ha forringet havnekapitalen, snarere tvert imot. I så måte synes ikke disposisjonene å stå i strid med formålet bak havne- og farvannsloven § 48. Det kan også stilles spørsmål ved om småbåthavnen og de omkringliggende eiendommene egentlig burde hørt til havnekapitalen, jf. havne- og farvannsloven § 47. Vi antar at disposisjonene i forbindelse med oppgraderingen av småbåthavnen også kan ses i lys av arbeidet med å rydde opp i eiendomsporteføljen til havneselskapet.

Selv om disposisjonene ikke synes å ha forringet havnekapitalen, men tvert om var ledd i en omstrukturering for å bli kvitt ansvar og kostnader som ble ansett havneselskapet uvedkommende, er det likevel klart at midler tilhørende havnekassen har vært benyttet til andre formål enn de som er opplistet i havne- og farvannsloven § 48 første ledd. Havneselskapet skulle derfor antakelig ha innhentet tillatelse fra departementet etter havne- og farvannsloven § 48 tredje ledd.

TIL Karmsund Havn IKS og Karmøy kommune
FRA Advokatfirmaet Hjort DA v/ advokatene Kristin Bjella og Kristian Brandt
DATO 16. juni 2021

Svar på spørsmål til rapport

1 Innledning

Advokatfirmaet Hjort DA leverte 7. juni 2021 en betenkning til Karmsund Havn IKS og Karmøy kommune. Vi var bedt om å vurdere i alt seks spørsmål knyttet til Karmsund Havns disponering over eiendommer tilhørende havnevirksomheten. I tillegg var vi bedt om å vurdere enkelte spørsmål knyttet til disponering over eiendom i forbindelse med oppgradering av småbåthavnen i Stangelandsvågen.

Kontroll- og kvalitetsutvalget i Karmøy skal behandle spørsmålet om eiendomsforholdene knyttet til havner og kaianlegg i møte 16. juni 2021. I sekretariatets saksframlegg fulgte vårt notat av 7. juni 2021 som ett av flere vedlegg.

Etter utsendelsen av sakspapirene til møtet i kontrollutvalget, har ett av medlemmene i utvalget, Thor O. Lohne, i e-poster 10. og 11. juni 2021 til blant andre rådmannen i Karmøy kommune kommet med en rekke spørsmål og kommentarer til vår betenkning. Ved e-posten var også sakspapirene, inkludert vår betenkning, vedlagt og der Lohne har inntatt løpende kommentarer i vår betenkning.

I e-poster 10. og 11. juni 2021 fra Karmsund Havn er vi bedt om å kommentere skriftlig på tilbakemeldingen fra Lohne.

Lohne reiser i e-posten 11. juni 2021 og i det vedlagte dokumentet til den e-posten enkelte spørsmål, og han har i tillegg en rekke kommentarer til konkrete avsnitt i vår betenkning. Vi har ikke funnet grunn til i denne sammenheng å kommentere alle Lohnes merknader, som i stor grad er hans tolkning og slutninger av våre redegjørelser og vurderinger. Vi viser i den forbindelse til oppdragsbeskrivelsen, som danner premissene for våre vurderinger, som er gjengitt i sin helhet innledningsvis i vår betenkning. Vi har heller ikke funnet grunn til å kommentere de av Lohnes merknader og spørsmål som ikke gjelder innholdet i vår rapport, og hvor kommunen eller Karmsund Havn anses rett adressat.

Nedenfor vil vi besvare de spørsmålene Lohne har stilt i e-posten 11. juni 2021, og knytte enkelte kommentarer til noen av hans andre merknader i e-posten.

2 Våre svar på Lohnes spørsmål

2.1 Innledning

Lohne har i e-posten 11. juni 2021 knyttet konkrete merknader og spørsmål til våre hovedkonklusjoner, som er gjengitt i rapporten punkt 2. Vi vil kommentere/besvare disse nedenfor.

2.2 Lohnes kommentar til konklusjon 1

Vårt første kulepunkt under punkt 2 i rapporten lyder slik:

Det er ikke grunnlag for å hevde at Karmøy kommune som deltakerkommune i Karmsund Havn IKS kunne krevd å få tilbake eierskapet til eiendommer eid av Kopervik Havnevesen og Karmøy havnevesen, og disponert inntekter av salg fritt, eller til egne havnformål. Selskapsforholdet gir ingen av deltakerkommunene rett til ensidig å trekke ut enkelteiendommer fra havnevirkksomheten og disponere rettslig over disse ved salg. Det følger etter vårt syn av selskapsforholdet at så lenge havnevirkksomheten i Karmsund Havn IKS består, har selskapet disposisjonsrett til de anlegg og eiendommer som er lagt til selskapet, herunder det som er videreført fra det opprinnelige samarbeidet mellom Karmøy og Haugesund.

Til denne konklusjonen har Lohne følgende kommentar:

Kommentar: Dette er å snu problemstillingen på hodet. Det er ikke hevdet – så vidt jeg vet - at Karmøy kommune som deltakerkommune i Karmsund Havn kunne krevd å få tilbake eierskapet til eiendommer eid av Kopervik Havnevesen og Karmøy havnevesen, og disponert inntekter av salg fritt, eller til egne havnformål.

*At dette trekkes fram som en hovedkonklusjon viser at **Advokatfirmaet Hjort DA har gjort sin vurdering på feil premiss. Sakens kjerne er hvilket «terreng» en er i når Karmsund Havn beslutter å avhende «Karmøy-eiendommer».** («Karmøy-eiendommer» = havner/kaier som Karmøy kommune la inn i virksomheten for drift og vedlikehold.)*

Til Lohnes kommentar vil vi bemerke følgende; vår konklusjon er et svar på spørsmål nr. 3 i oppdragsbeskrivelsen fra Karmsund Havn og Karmøy kommune. Spørsmålet lød slik:

Kunne havnens eier, Karmøy kommune, krevd eierskapet til eiendommer eid av Kopervik Havnevesen og Karmøy havnevesen, og således disponert inntekter av salg fritt, eller til egne havneformål?

De nærmere vurderingene som ligger til grunn for vår konklusjon på dette punktet er utførlig redegjort for i rapporten punkt 5.

Lohne har også tre konkrete spørsmål i tilknytning til dette konklusjonspunktet, som vi besvarer nedenfor:

- Kan Karmsund Havn selge Karmøy-eiendommer og beholde inntektene ved salg?

Forutsatt at Lohne med Karmøy-eiendommer mener kaier og anlegg som er en del av havnevirksomheten, er svaret på Lohnes spørsmål ja.

- Kan Karmsund Havn gjøre dette uten kommunestyrets godkjenning?

Ja. Det følger etter vårt syn av selskapsforholdet at så lenge havnevirksomheten i Karmsund Havn IKS består, har selskapet disposisjonsrett til de anlegg og eiendommer som er lagt til selskapet, herunder det som er videreført fra det opprinnelige samarbeidet mellom Karmøy og Haugesund. En annen sak er at dersom kommunen har den formelle hjemmelen til eiendommen, må kommunen samtykke for at endret hjemmel kan tinglyses.

- Kunne Karmsund Havn kreve at Karmøy kommune måtte kjøpe disse eiendommene dersom kommunen selv ville gjøre bruk av disse?

Karmøy kommune kunne ikke ensidig trekke ut eiendom og selv gjøre bruk av disse. Dersom en eiendom skulle «tilbakeføres» til Karmøy kommune og benyttes til andre formål, for eksempel fordi eiendommen ikke lenger egnet seg til havneformål, var utgangspunktet etter tidligere havne- og farvannslov at eiendommen måtte kjøpes ut til markedspris og salgssummen benyttes til havneformål. Heller ikke etter ny havne- og farvannslov kan kommunen ensidig hente ut igjen verdier som er skutt inn i selskapet, så lenge havnevirksomheten i Karmsund Havn IKS består. Utdeling fra et kommunalt havneselskap organisert som interkommunalt selskap må for det første følge de selskapsrettslige regler og saksbehandling, og kan for det andre bare foretas så fremt vilkårene i havne- og farvannsloven av 2019 er oppfylt. Slik utdeling kan etter den nye loven foretas dersom «det er avsatt tilstrekkelig midler til drift og vedlikehold av havn, samt midler til investeringer direkte knyttet til tjenesteyting rettet mot fartøy, gods- og passasjerhåndtering.» (§ 32 tredje ledd). For ordens skyld minner vi om at våre vurderinger er basert på disposisjoner gjennomført før ny havne- og farvannslov trådte i kraft.

2.3 Lohnes kommentarer til konklusjon 2

I kulepunkt 2 i vår rapport punkt 2 er det inntatt følgende konklusjon:

Vi kan ikke se at det er grunnlag for å hevde at overføring av hjemmel til de aktuelle eiendommene var i strid med det underliggende eierforholdet i selskapet, eller krevde samtykke fra deltakerkommunene. Vi kan heller ikke se at denne disposisjonen var i strid med havne- og farvannslovens dagjeldende regler om havnekapital. Uansett endringen i hva som var tinglyst, ville det underliggende eierforholdet til eiendommene bestå i forholdet mellom havneselskapet og deltakerkommunen. Det avgjørende spørsmålet ville uansett være om Karmsund Havn IKS ville ha rett til å selge eiendommene, og uten forutgående samtykke fra kommunen.

Til denne konklusjonen har Lohne følgende kommentarer:

Kommentar: Slik Advokatfirmaet Hjort DA forstår bestemmelsen om eierforhold i vedtektene § 13, må meningen ha vært å markere et formelt eierskap til de anlegg som hver kommune la inn i samarbeidet ved etableringen, og som deretter ble tilført denne delen av virksomheten i tiden deretter. Ettersom verdiene ikke kunne brukes til annet havneformål, eller av den enkelte kommune til egne havneformål med mindre samarbeidet ble oppløst, antar Advokatfirmaet Hjort DA videre at denne passusen kom inn av hensyn til forståelsen av klausulen om oppløsning av samarbeidet. Her fulgte det av vedtektene § 12 at hver kommune får disposisjonsretten til anlegg beliggende i kommunen. Denne bestemmelsen kan også ses i sammenheng med dagjeldende kommunelov § 27 om interkommunalt samarbeid. Etter § 27 skulle vedtekter for slikt samarbeid ha bestemmelser om blant annet uttreden eller oppløsning, og det fulgte av tredje ledd at ved uttreden skulle den enkelte kommune kunne ta med seg de verdiene som vedkommende hadde skutt inn.

Advokatfirmaet Hjort DA skriver også i nest siste avsnitt side 29. «Det følger etter vårt syn av selskapsforholdet at så lenge havnevirksomheten i Karmsund Havn IKS består, har selskapet disposisjonsrett til de anlegg og eiendommer som er lagt til selskapet, herunder det som er videreført fra det opprinnelige samarbeidet mellom Karmøy og Haugesund. En annen sak er hva som ville gjelde ved oppløsning av selskapet, men det er ikke tema for denne vurderingen.»

Sakens kjerne som beskrevet i A over er heller ikke vurdert.

Når Advokatfirmaet Hjort DA selv antar det ovenstående og setter begrensninger på betenkningen/utredningen er det vanskelig å forstå hvorledes en kan hevde at overføring av hjemmel ikke er i strid med det underliggende eierforholdet.

Til dette vil vi bemerke følgende; Tinglysing gir legitimasjon overfor tredjemann, men endrer ikke de underliggende eierforholdene. Hvorvidt hjemmelen er registrert på selskapet eller den respektive eierkommune, har derfor ingen betydning for hvem som er reell eier av eiendommen.

Det var ellers presisert i selskapsavtalen av 1999 § 5, som i den tidligere avtalen mellom Karmøy og Haugesund, at kommunene beholdt eierskapet til det som ble stilt til disposisjon for havneselskapet. Det ville derfor ikke ha noe å si om hjemmelen var registrert på selskapet eller kommunene. Uansett var det klart at selskapet skulle ha disposisjonsretten til eiendommene som tilhørte havnevirksomheten.

Den gjennomførte endringen i grunnboken ga Karmsund Havn IKS legitimasjon etter grunnboken til å disponere over eiendommene som hjemmelshaver i forhold til tredjeperson. Denne endringen ble akseptert av Statens Kartverk fordi endringen gjaldt etterkommeren av de tidligere havnevesen, og det var en endring av hjemmel, dvs ikke en formell hjemmelsoverføring. Disse endringene var i samsvar med at havnevirksomhetens midler ble benyttet til havneformål, som havne- og farvannsloven tilsa at det skulle. Vår gjennomgang av praksis knyttet til salg av eiendommer som Karmsund Havn IKS har solgt i perioden 1999 -2019 tyder på at det ikke har vært noen uenighet om dette. Salgsprosessene synes gjennomført slik at dersom kommunen har hatt hjemmel til den

aktuelle eiendom, har det vært innhentet formell godkjenning av salget, men Karmsund Havn IKS har stått for prosessen og har mottatt salgssummen. Dersom hjemmelen til den aktuelle eiendommen har stått på tidligere Kopervik og Karmøy havnevesen, som endret til Karmsund Havn IKS, har man ikke sett det nødvendig å innhente formell godkjenning, og saken har vært behandlet i selskapets eierorgan i henhold til selskapsavtalen.

2.4 Lohnes kommentar til konklusjon 3

Vår konklusjon i kulepunkt 3 under punkt 2 i vår rapport lyder:

Kravet til endring etter tinglysingsloven § 14 er at det må dokumenteres eller vises som utvilsomt at vedkommende som ber om å få endret hjemmel er riktig hjemmelshaver. Brevet fra Karmsund Havn IKS til Statens Kartverk om endring av hjemmel redegjør for at selskapet er en videreføring av de tidligere rettssubjektene, at de har samme organisasjonsnummer og beskriver hvilke eiendommer dette gjelder. Det er opp til Statens Kartverk å bedømme om den framlagte dokumentasjon vil være tilfredsstillende for å oppfylle kravene etter § 14.

Til denne konklusjonen har Lohne følgende kommentar i e-posten 11. juni 2021:

Kommentar: *Brevet fra Karmsund Havn har ikke vedlagt Karmsund Havns vedtekter, selskapsavtale og disposisjonsavtale. Det er disse dokumentene som bl.a. har klausuler om at kommunene beholdt eierskap til de anleggene som ble overført. Dersom disse dokumentene var vedlagt ville det vært vanskelig å vise som utvilsomt at Karmsund Havn er riktig hjemmelshaver.*

Til Lohnes kommentar vil vi bemerke følgende; Vi har ikke foretatt en vurdering av om brevet fra Karmsund Havn IKS oppfylte kravene etter tinglysingsloven § 14, men registrerer at Statens Kartverk har foretatt endring i samsvar med selskapets anmodning. For ordens skyld nevner vi at i Karmsund Havns selskapsavtale som gjaldt på tidspunktet for anmodningen om hjemmelsoverføringene, var § 5 i selskapsavtalen fra 1999 endret, slik at det ikke lenger fremgikk av selskapsavtalen at kommunene beholdt eierskap til de anleggene som ble overført.

2.5 Lohnes øvrige kommentarer i e-posten 11. juni 2021

Lohne har også enkelte andre kommentarer til betenkningen, blant annet «et par forhold til betenkningen/utredningen som er å mislike». Vi oppfatter at dette er Lohnes egne vurderinger av innholdet i vår betenkning, som vi ikke finner grunn til å kommentere.

Lohnes avsluttende «apropos om åpningsbalansen» oppfatter vi at havneselskapet eller kommunen er nærmest til å svare på, i tråd med avgrensningen av vårt oppdrag.

SAKSGANG		
Utval	Møtedato	Saksnr
Kontroll- og kvalitetsutvalet	17.11.21	25/21

Saksansvarleg:	Arkivkode:	Arkivsak:
Toril Hallsjø	033	

MØTEPLAN FOR 2022 – KONTROLL- OG KVALITETSUTVALET

Sekretariatet sitt forslag til vedtak:

Bokn kontroll- og kvalitetsutval vedtar følgjande møteplan for 2022:

onsdag 9. februar, 4. mai, 7. september og 23. november kl. 18.00.

Utvalssekretær kan i samråd med leiar endre møtedato når det er naudsynt.

Vedlegg: Oversiktskalender 2022 for Bokn kommune

Bakgrunn

Sekretariatet har sett opp fire møte i 2022. Utvalet har ikkje tradisjon for junimøte. Med dette som utgangspunkt er det sett opp framlegg til møteplan for kontroll- og kvalitetsutvalet for 2022.

Dag og tidspunkt for møta er vidareført med **onsdagar kl. 18.00**, slik det har vore i denne valperioden. Sekretær vil gjere merksam på at ho også har fire andre utval det må passa inn med dersom utvalet vil gå burt frå onsdag. Karmøy har også onsdag som møtedag, så datoane er tilpassa dei også.

Kommunestyret har møtedag på tysdagar, og då det er lovbestemt at eitt av kontrollutvalsmedlemma også skal vere kommunestyrerepresentant (i denne perioden utvalsleiar), må kontrollutvalet ta omsyn til deira møteplan. Formannskapet har også tysdag som møtedag.

Møta er opne for publikum og presse, og datoane skal gjerast kjent på kommunen sine nettsider. Det er difor viktig at møteplanen vert halden. Medlemmene må merke seg datoane i sin kalender, og unngå å leggje ferier og andre oppdrag til desse fire dagane i året.

Saksorientering

Første møte på nyåret vil årsmeldinga bli sett på sakslista og prosjektmandat for nytt forvaltningsprosjekt. I møtet i mai vil kontrollutvalet handsame kommunen sin årsrekneskap og revisor si forenkla etterlevingskontroll. Til hausten vil budsjettframlegg, revisjonsstrategi, eigenerklæring og møteplan bli handsama.

Formannskapet kan ikkje gjere vedtak før rekneskapa har vore handsama i kontrollutvalet, dvs. at innstillingane/uttala skal følgje saka. Bokn kommunestyre har i alle år handsama rekneskapen i kommunestyremøtet i juni. Revisor si frist er i lova sett til 15. april, og sekretariatet gjer framlegg om rekneskapsmøtet vert sett til 4. mai. Uttalen vil då bli lagt fram for formannskapet slutten av mai og kommunestyret 14. juni.

I september blir budsjettet for kommunen sitt kontrollarbeid handsama og i november møteplanen for kontrollutvalet. Skolene sine vinter- og haustferiar er vedtatt lagt til veke 9 og veke 41. Det har vore tradisjon for ikkje å leggje folkevaldmøte i desse vekene.

Dersom det blir endringar vil det i så fall bli gjeve melding om dette så snart dette er kjent. Vidare er det også mogeleg å ha ekstramøte dersom det skulle bli naudsynt.

Aksdal, 10.11.21

Toril Hallsjø
Dagleg leiar/utvalssekretær

Kalender 2022

- Bokn

Januar 2022

Uke	Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø
52						1	2
1	3	4	5	6	7	8	9
2	10	11	12	13	14	15	16
3	17	18	19	20	21	22	23
4	24	25	26	27	28	29	30
5	31						

2 ● 9 ● 18 ● 25 ●

Februar 2022

Uke	Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø
5		1	2	3	4	5	6
6	7	8	9	10	11	12	13
7	14	15	16	17	18	19	20
8	21	22	23	24	25	26	27
9	28						

1 ● 8 ● 16 ● 23 ●

Mars 2022

Uke	Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø
9		1	2	3	4	5	6
10	7	8	9	10	11	12	13
11	14	15	16	17	18	19	20
12	21	22	23	24	25	26	27
13	28	29	30	31			

2 ● 10 ● 18 ● 25 ●

KU
09.02
04.05
07.09
23.11

April 2022

Uke	Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø
13					1	2	3
14	4	5	6	7	8	9	10
15	11	12	13	14	15	16	17
16	18	19	20	21	22	23	24
17	25	26	27	28	29	30	

1 ● 9 ● 16 ● 23 ● 30 ●

Mai 2022

Uke	Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø
17							1
18	2	3	4	5	6	7	8
19	9	10	11	12	13	14	15
20	16	17	18	19	20	21	22
21	23	24	25	26	27	28	29
22	30	31					

9 ● 16 ● 22 ● 30 ●

Juni 2022

Uke	Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø
22			1	2	3	4	5
23	6	7	8	9	10	11	12
24	13	14	15	16	17	18	19
25	20	21	22	23	24	25	26
26	27	28	29	30			

7 ● 14 ● 21 ● 29 ●

FSK
25.01
22.02
22.03
26.04
24.05
07.06

Juli 2022

Uke	Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø
26					1	2	3
27	4	5	6	7	8	9	10
28	11	12	13	14	15	16	17
29	18	19	20	21	22	23	24
30	25	26	27	28	29	30	31

7 ● 13 ● 20 ● 28 ●

August 2022

Uke	Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø
31	1	2	3	4	5	6	7
32	8	9	10	11	12	13	14
33	15	16	17	18	19	20	21
34	22	23	24	25	26	27	28
35	29	30	31				

5 ● 12 ● 19 ● 27 ●

September 2022

Uke	Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø
35				1	2	3	4
36	5	6	7	8	9	10	11
37	12	13	14	15	16	17	18
38	19	20	21	22	23	24	25
39	26	27	28	29	30		

3 ● 10 ● 17 ● 25 ●

30.08
20.09
18.10
27/28.10
15.11

Oktober 2022

Uke	Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø
39					1	2	
40	3	4	5	6	7	8	9
41	10	11	12	13	14	15	16
42	17	18	19	20	21	22	23
43	24	25	26	27	28	29	30
44	31						

3 ● 9 ● 17 ● 25 ●

November 2022

Uke	Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø
44		1	2	3	4	5	6
45	7	8	9	10	11	12	13
46	14	15	16	17	18	19	20
47	21	22	23	24	25	26	27
48	28	29	30				

1 ● 8 ● 16 ● 23 ● 30 ●

Desember 2022

Uke	Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø
48				1	2	3	4
49	5	6	7	8	9	10	11
50	12	13	14	15	16	17	18
51	19	20	21	22	23	24	25
52	26	27	28	29	30	31	

8 ● 16 ● 23 ● 30 ●

KST
15.02
15.03
10.05
14.06
27.09
25.10
13.12

- 1. jan Nyttårsdag
- 21. jan Prinsesse Ingrid Alexandra, 18 år
- 6. feb Samefolkets dag
- 13. feb Morsdag
- 14. feb St. Valentines dag
- 21. feb Kong Harald, 85 år
- 27. feb Fastelavn
- 27. mar Sommertid start
- 10. apr Palmesøndag
- 14. apr Skjærtorsdag
- 15. apr Langfredag

- 17. apr 1. påskedag
- 18. apr 2. påskedag
- 1. mai Off. høgtidsdag
- 8. mai Frigjøringsdag 1945
- 17. mai Grunnlovsdag 1814
- 26. mai Kr. Himmelfartsdag
- 5. jun 1. pinsedag
- 6. jun 2. pinsedag
- 7. jun Unionsoppløsning 1905
- 23. jun Jonsokaften
- 4. jul Dronning Sonja, 85 år
- 20. jul Kronprins Haakon, 49 år

- 29. jul Olsokdagen
- 19. aug Kronprinsesse Mette-Marit, 49 år
- 30. okt Sommertid slutt
- 31. okt Halloween
- 6. nov Allehelgensdag
- 13. nov Farsdag
- 27. nov 1. søndag i advent
- 13. des Luciadagen
- 25. des 1. juledag
- 26. des 2. juledag

SAKSGANG		
Utval	Møtedato	Saksnr
Kontroll- og kvalitetsutvalet	17.11.21	26/21

Saksansvarleg:	Arkivkode:	Arkivsak:
Toril Hallsjø	216	

REFERAT- OG ORIENTERINGSSAKER 17.11.21

Sekretariatet sitt forslag til vedtak:

Bokn kontroll- og kvalitetsutval tar referatsakene nr 28 – 36-21 til orientering.

Vedlegg:

28. Statusrapport pr. november 2021
29. KST -vedtak 21.09.21, sak 37/21 – 2. tertialrapport 2021
30. FSK-sak 16.11.21, sak 101/21 – Budsjett 2022 og økonomiplan 2023-2026
31. FKT - medlemsinformasjon september 2021
32. Haugaland Brann og redning IKS – innkalling til representantskapsmøte 12.11.21
33. Innkalling til representantskapsmøte i HIM IKS 02.12.21
34. Innkalling til representantskapsmøte i Haugaland Vekst IKS 10.12.21
35. Invitasjon – Konferanse for kontrollutvalgene i Rogaland 02.12.21 i Sandnes
36. Invitasjon – NKRFs Kontrollutvalgskonferanse 2022 - 02-03.02.22 på Gardermoen

Saksorientering

Vedlagt følger dei opplista tema (brev, melding og liknande) til kontrollutvalet til orientering.

Aksdal, 10.11.21

Toril Hallsjø
Dagleg leiar/utvalssekretær

Statusoversikt november 2021

Saker frå bestilling til behandling i utvalet

Tema	Bestilling	Tidsbruk	Status	Ferdig dato	Merknader
Nytt prosjekt	Nyåret 2022				
«Kvalitet i grunnskulen» Nå: «Oppfølgingsordninga»	26.05.21, sak 11/21	150 timer	Avlyst 08.09.21		
Orientering om teknisk v/teknisk sjef	17.02.21, sak 2/21		I møtet 08.09.21		Teknisk sjef Anne Askeland
Orientering om skulen v/rektor	17.02.21, sak 2/21		I møtet 17.11.21		Rektor Wenche Havikbotn

Saker under politisk behandling eller til oppfølging i utvalet

Forvaltningsrevisjon og eigarskapskontroll	Tingast	Kontroll- utval	Behandla i KST	Planlagt oppfølging	Merknader
	09.02.22	Hausten 2022	Hausten 2022		

Avslutta prosjekt/orienteringar

Tema	Bestilt	Behandla i KU	Behandla i KST	Fylgt opp i KU/KST	Merknader
Oppfølging av rapport «Sjukefråver i skule og barnehage»	16.06.20, sak 23/20	17.02.21, sak 3/21	30.04.21, sak		
Samanslåing av 1-3. klasse v/Bokn skule	e-post	09.09.20, sak 19/20			
«Rus- og psykiatritenesta»	07.11.18, sak 18/18	22.05.19, Sak 7/19	18.06.19, sak 30/19	15.12.20, Sak 55/20	76 t. /9 mnd.
«Sjukefråver i skule og barnehage»	22.05.18, sak 8/18	18.03.19, sak 2/19	14.05.19, sak 17/19	16.06.20, 23/20	76 t. /6 mnd.
Plan for eigarskaps- kontroll 2020-2024	20.11.19, sak 22/19	11.11.20, sak 23/20	15.12.20, sak 56/20		Deloitte AS
Plan for forvaltnings- revisjon 2020-2024	20.11.19, sak 22/19	11.11.20, sak 22/20	15.12.20, sak 57/20		Deloitte AS

Dato: 06.09.2021
 Arkivsak-ID.: 21/320
 JournalpostID: 21/2959

Saksbehandlar: Ingeborg Skjølingstad

Kommunedirektør/rådmann:

Saksnr.	Utval	Møtedato
079/21	Formannskapet	14.09.2021
037/21	Kommunestyret	21.09.2021

2.tertialrapport 2021

Rådmannen sitt framlegg til vedtak:

Kommunestyret i Bokn tek 2.tertialrapport for 2021 til orientering.

Det vert overført 2 millionar frå disposisjonsfond for å dekke lågare eigedomsskatt for 2016 - 2020 som følgje av redusert takstgrunnlag av Equinor sin gassrøyledning på Sleipner – kondensat til Kårstø.

Formannskapet 14.09.2021:

Behandling:

Svein Ove Alvestad (H) ønskjer å få framlagt ein økonomisk prognose saman med tertialrapport. Kommunedirektøren informerte om at det vil ein få til framover.

Lillian Grønnestad (Ap) ønskjer at det blir lagt fram ei oversikt over fond til kommunestyremøte.

Kyrre Lindanger (Ap) stilte spørsmål om brannstasjon i Bokn, kommunedirektøren redgjerde for saka - kor den står nå.

FS- 079/21 Vedtak:

Formannskapet si samrøysta innstilling til kommunestyret:

Kommunestyret i Bokn tek 2.tertialrapport for 2021 til orientering.

Det vert overført 2 millionar frå disposisjonsfond for å dekke lågare eigedomsskatt for 2016 - 2020 som følgje av redusert takstgrunnlag av Equinor sin gassrøyledning på Sleipner – kondensat til Kårstø.

Kommunestyret 21.09.2021:

Behandling:

Kommunedirektøren informerte om inntekts- og kostnadsbildet for Bokn kommune for 2021.

KS- 037/21 Vedtak:

Kommunestyret vedtar samrøystes:

Kommunestyret i Bokn tek 2.tertialrapport for 2021 til orientering.

Det vert overført 2 millionar frå disposisjonsfond for å dekke lågare eigedomsskatt for 2016 - 2020 som følgje av redusert takstgrunnlag av Equinor sin gassrøyledning på Sleipner – kondensat til Kårstø.

Vedlegg:

skatteoverføring fra Tysvær - brev 2020

Bokn Kommune - 2 Tertialrapport 2021

Oversikt fond Bokn kommune

Bokn kommune

Dato: 19.10.2021
Arkivsak-ID.: 21/612
Journalpost-ID: 21/3421

Saksbehandlar: Ingeborg Skjølingstad
Kommunedirektør:

Saksnr.	Utval	Møtedato
101/21	Formannskapet	16.11.21
	Kommunestyret	12.21

Budsjett 2022 og økonomiplan 2023 - 2025

Kommunedirektøren sitt framlegg til vedtak:

1. Det innføres et nytt gebyr på 2380,- for tilsyn av private avløpsanlegg (anlegg definert i kapittel 12 i forurensningsforskriften). Ett anlegg vil oppleve å få tilsyn ca. 1 gang per 8 år. Tilsyn og adgang til anlegg for kontroll og prøvetaking er hjemlet i lokal forskrift for mindre avløpsanlegg (§9).

Forslag til budsjett for Bokn kommune for 2022 vert vedteke på overordna nivå med eit nettobudsjett på kr. 76.430.400,- på fylgjande rammeområder:

Rammeområde 1 Sentraladministrasjonen	17.155.000
Rammeområde 2 Kultur, skule og barnehage	25.557.000
Rammeområde 3 Helse, pleie og omsorg	27.327.400
Rammeområde 4 Sosial og barnevern	2.568.000
Rammeområde 6 Teknisk	3.823.000

2. Rådmannen får fullmakt til å omfordele tiltak på rammeområda der endringane er av budsjett-teknisk og ikkje-prinsipiell karakter.

3. Driftsbudsjettet vedtas etter samme mal som budsjett- og regnskapsforskriftens § 5-4 "Bevilgningsoversikter - drift". Det vedtas et skjema "1A" som omhandler sentrale inntekter og utgifter og et skjema "1B" som fordeler driftsbevilgningene til en netto ramme per tenesteområde.

4. Kommunestyret vedtek nye driftstiltak i 2022 – 2025 ihht skjema 2A;

5. Avgifter, gebyr, betalingssatsar og husleiger for 2022 vert vedteke i samsvar med vedlagte betalings- og gebyrreglement.

6. Rådmannen gis fullmakt til å "fryse" budsjettpostar og ledige stillingsheimlar, dersom situasjonen skulle tilseie det.

7. Rådmannen gis fullmakt til å korrigera budsjettpostar der dette er naudsynt for å fylgje kontoplanen i Kostra. Dette skal ikkje endre hensikta med budsjettposten.

8. Rådmannen gis fullmakt til å disponera tilskot og refusjonar utover det som er budsjettet, til Formannskapet gis fullmakt til å disponera midlar innanfor det som er avsett til reserverte løyvingar, kr 50 000, og budsjettregulera dette til tenestefunksjonene etter behov.

9. Bogn kommunestyre vedtek følgjande finansielle måltal for budsjett 2022 og økonomiplanperioden 2021 – 2025:

- Netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene meir enn 1,75 %
- Disposisjonsfond + mindreforbruk i prosent av driftsinntektene meir enn 10 %
- Arbeidskapital i prosent av driftsinntektene meir enn 15 %
- Langsiktig lånegjeld i prosent av driftsinntektene mindre enn 80 %
- Lån som betenes av frie inntekter mindre enn 70 %

10. Skattevedtak

For eigedomsskatteåret 2022 skal det skrivast ut eigedomsskatt etter eigedomsskattelova § 3, første ledd, bokstav d, «berre på næringseigedom, kraftverk, vindkraftverk, kraftnettet og anlegg omfatta av særskattereglane for petroleum» slik lova lyder etter 1. januar 2019. Det skal etter eigedomsskattelova § 4, tredje ledd, dessutan skrivast ut eigedomsskatt på «anlegg i sjø for oppdrett av fisk, skjell, skaldyr og andre marine artar» ettersom slike anlegg er jamstilt med vårt valte utskrivingsalternativ etter eigedomsskattelova § 3, første ledd, bokstav d, slik lova lyder frå 1. januar 2019.

I 2022 skal det skrivast ut eigedomsskatt på «eit særskilt fastsett grunnlag» i henhold til overgangsregelen til eigedomsskattelova §§ 3 og 4, første ledd, slik at verdien av produksjonsutstyr og –installasjonar fases ut med 1/7 for verk og bruk som frå og med 2019 blir rekna som næringseigedom. Det særskilte grunnlaget skal i 2022 vere lik 3/7 av differansen mellom eigedomsskattegrunnlaget i 2018 og 2019 som er forårsaka av at produksjonsutstyr og –installasjonar ikkje skal reknast med i grunnlaget.

Det skal skrivast ut eigedomsskatt på bygningar og grunnareal for anlegg med produksjonsutstyr og -installasjonar i henhold til overgangsregelen til eigedomsskattelova §§ 3 og 4, andre ledd.

Den alminnelege eigedomsskattesatsen for skatteåret 2022 er 7 promille. Utskriving av skatt for skatteåret 2022 blir basert på takstar fastsett ved siste alminnelege taksering som blei gjennomført med verknad frå 1. januar 2016, men med spesifisering av skatteverdiar for produksjonsutstyr og –installasjonar.

Eigedomsskatten blir skriven ut i 2 terminar, jf. eigedomsskattelova § 25, første ledd.

Kommunale inntektsskattøyre skrives ut i samsvar med Stortinget sitt vedtak om maksimalsats.

11. Det innføres et nytt gebyr på 2380,- for tilsyn av private avløpsanlegg (anlegg definert i kapittel 12 i forurensningsforskriften). Ett anlegg vil oppleve å få tilsyn ca. 1 gang per 8 år.

Tilsyn og adgang til anlegg for kontroll og prøvetaking er hjemlet i lokal forskrift for mindre avløpsanlegg (§9).

Haugaland brann og redning iks

Møteinnkalling

for

representantskapet for Haugaland brann og redning iks

Møtested: Diktervegen 8, Haugesund

Møtedato: 12.11.2021

Tid: 09⁰⁰-12⁰⁰

Ved forfall skal varamedlem møte. Hvis ikke medlem eller varamedlemmet kan møte skal dette meldes brannsjef.

SAKSLISTE

Sak nr	Tittel	Saksbehandling
21/014	Godkjenning av innkalling og saksliste	Vedtak
21/015	Godkjenning av protokoll 23.04.2021	Vedtak
21/016	Godkjenning av protokoll 24.08.2021	Vedtak
21/017	Budsjett 2022 med økonomi- og handlingsplan 2022-2025	Vedtak
21/018	Klageorgan i HBR iks	Vedtak
21/019	Orienteringssaker - status handlingsplan etter bekymringsmeldinger - status beredskapsanalyse status brannstasjoner	Orientering
21/020	Eventuelt	-

Sted: Haugesund

Dato: 18.10.2021

Gerd Helen Bø
representantskapsleder

Dag Botnen
brannsjef

HIM
 Telefon 52 76 50 50
 Telefax 52 76 50 51
 e-post: him@him.as

Representantskapet

Dato 02.11.21

INNKALLING TIL MØTE I REPRESENTANTSKAPET HAUGALAND INTERKOMMUNALE MILJØVERK TORSDAG 2. DESEMBER 2021 KL 15.00

Det innkalles til møte i representantskapet for Haugaland Interkommunale Miljøverk, jf. §8 i loven og §10 i vedtekten. **Møtet holdes torsdag 02.12.21 kl 15.00-17.00 på Toraneset Miljøpark.**

Saksdokumentene blir sendt ut i uke 47. Dersom noen ikke kan møte, ber vi om å bli varslet snarest over tlf 52 76 50 50 eller e-post: gro.staveland@him.as

Følgende representanter innkalles:

Bokn	Egil Våge
Bokn	June Grønnestad
Etne	Ordfører Mette Heidi Bergsvåg Ekrheim
Etne	Varaordfører Kenneth Lyng Karlsen
Haugesund	Astri Furumo
Haugesund	John W. Pettersen
Haugesund	Karoline Sjøen Andersen
Haugesund	Arne Trygve Løvvik
Tysvær	Ordfører Sigmund Lier
Tysvær	Varaordfører Sven Ivar Dybdal
Vindafjord	Ordfører Ole Johan Vierdal
Vindafjord	Varaordfører Tove Elise Olsen Frøland

Varamedlemmer som varsles og kan bli innkalt ved forfall:

Bokn	Lillian Grønnestad og Erik Nilssen
Etne	Kristin Golf og Knut Erik Ebne
Haugesund	Bjørn Breivik, Laila Tjerandsen, Sjur Risanger og Svein Inge Huseby
Tysvær	Lillian Vikra og Gunn Marit Lygre
Vindafjord	Gustav Løge Fosse og Modolf Haraldseid

Alle deltakerkommunene er varslet ved ordfører.

Innkallingen sendes også til:
 Haugaland kontrollutvalgssekretariat
 Styreleder i HIM, Arild Karlsen

Saksliste:**Innkalling**

Evt. merknader til innkallingen

Valg av møteleder og protokollfører

Valg av 2 representanter til å signere protokollen sammen med møteleder

Godkjenning av saksliste

Referat- og orienteringssaker:

21.06 Protokoll fra møte i representantskapet 26.05.21

21.07 Orientering om HIM pr desember 2021 ved Gro Staveland

21.08 Status for arbeid knyttet til samarbeid mellom HIM og Karmøy kommune

21.09 Orientering om regnskap og andre nøkkeltall ved økonomi- og administrasjonsleder
Trond Kampen

Vedtakssaker:

21.10 Budsjett 2022 og økonomiplan 2022 – 2025

Astri Furumo
Leder av representantskapet

Gro Staveland
Adm direktør

Innkalling

REPRESENTANTSKAPET HAUGALAND VEKST **2/21**

DATO: fredag 10. desember 2021

TID: 08.00-09.00

STED: Kommer tilbake til sted

SAKSLISTE

Sak 05-21	Valg av møteleder
Sak 06-21	Godkjenning av innkalling og dagsorden
Sak 07-21	Behandling av budsjett for 2022
Sak 08-21	Valg av styre med leder og nestleder for perioden 2022-2023
Sak 09-21	Valg av leder, nestleder og arbeidsutvalg for perioden 2022-2023
Sak 10-21	Valg av revisor

Saksdokumentene til budsjett ettersendes etter at styret har behandlet saken. Det samme gjelder forslag fra Valgkomitéen om nytt styre.

Vibeke Vikse Johnsen,
Styreleder
sign

Tormod Karlsen,
Adm.dir.
sign

Forum for kontrollutvalg i Rogaland inviterer til konferanse

Konferanse for kontrollutvalgene

Quality Hotel Residence, Sandnes - 2 desember 2021

PROGRAM

09:00 – 10:00	Registrering og mingling
10:00	Velkommen
10:05 – 11.15	Koronapandemien Foredrag ved Geir Sverre Braut, seniorrådgiver, professor (HVL), SUS.
11:15	Pause – 15 minutter
11:30 – 12.15	Kommuneøkonomi Økonomidirektør Sandnes kommune Torunn S Nilsen
12:15 – 13.00	Lunsj
13.00 – 13.15	Kulturelt innslag ved Sandnes kulturskole
13:15 – 14.00	Skråblikk på erfaringer fra kontrollutvalgets arbeid Utvalgsledere bidrar med sine refleksjoner rundt kontrollutvalgslederrollen. Hva så de for seg når de tok på seg denne rollen og ble det som forventet?
14:00	Pause – 15 minutter
14:15 – 15.15	Konsekvensen av korona-pandemien for kommunene Rogaland revisjon IKS
15:15	Pause – 10 minutter
15:25	Årsmøte – Forum for kontrollutvalg i Rogaland

Pris kr 950,- pr deltaker

Påmelding til mette.jensen.moen@rogfk.no senest innen utgangen av mandag 15. November 2021. Påmelding må inneholde: navn, verv/funksjon, kommune/firma, mailadresse.

Kontrollutvalgsmedlemmer som oppgir mailadresse, vil få årsmøtesakene tilsendt via e-post før konferansen.

NKRFs Kontrollutvalgskonferanse 2022

[Tilbake til kursoversikten](#)

Nøkkelfinfo

Fra/til	2.2—3.2
Påmeldingsfrist	16.12
Pris	Annonseres senere
Sted	The Qube - Clarion Hotel & Congress Oslo Airport, Gardermoen
Varighet	2.2.: 10.00 - 17.00 3.2.: 09.00 - 13.00

Vi har gleden av å invitere til NKRFs årlige Kontrollutvalgskonferanse 2. - 3. februar 2022, igjen på Gardermoen. Vi benytter **The Qube**, som ligger i tilknytning til hotellene [Clarion Hotel & Congress Oslo Airport](#) og [Comfort Hotel RunWay](#).

Fra den første konferansen i 2005 med ca. 300 deltakere har dette årlige arrangementet vokst betydelig og etablert seg som det viktigste og største treffpunktet for kontrollutvalgene i kommunal sektor. I 2021 samlet konferansen rundt 400 deltakere *digitalt*. Deltakerrekorden er fra 2020 med ca. 800 deltakere.

Målgruppe

Ledere og medlemmer av kontrollutvalg, kontrollutvalgssekretærer, revisorer, ordførere, kommunedirektører og ellers alle med interesse for kontroll, revisjon og tilsyn i kommunal sektor.

Programmet blir annonsert til høsten. Hvis du har forslag til temaer og/eller innledere kan du sende en e-post til post@nkrf.no. Sett av datoene allerede nå. Mer informasjon kommer senere.

Etterutdanning:

- 11 timer iht. NKRFs krav til etterutdanning